

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINA—JURISPRUDENȚĂ—LEGISLAȚIUNE—ECONOMIE POLITICĂ—FINANȚE—SOCIOLOGIE

Director: DEM. I DOBRESCU
Președintele Uniunii Avocaților din România

COMITETUL DE REDACȚIE :

TR. ALEXANDRESCU Avocat. Fost Magistrat Pro-de- canul Trib. Ilfov	ALEX. CERBAN Profesor la Facultatea de Drept, București	IOSEF G. COHEN Avocat	GR. CONDURATU Fost Consilier la C. de Apel București, Avocat	N. JAC CONSTANTINESCU Consilier la Curtea de Apel din București
RÈNÈ DÉMOQUE Profesor la Facultatea de Drept din Paris	V. DONGOROZ Dr. în Drept din Buc. Avocat	CONSTANT IONESCU Avocat, al Statului. Doctor și Laureat în Drept Paris	ALFRED JUVARA Profesor Universitar Avocat	Dr. ȘT. LADAY Fost Magistrat jurisconsult în Cluj
C. SIPSOM Profesor la Facultatea de Drept, București	C. STOEANOVICI Dr. în Drept din Paris Avocat	GR. TRANCUL-IAȘI Fost Ministru al Muncii Avocat	P. VASILESCU Profesor Universitar Avocat	AL. VELESCU Dr. în Drept din Buc. Avocat
				ALBERT WAHL Profesor la Facultatea de Drept din Paris

Secretar de redacție: E. C. DECUSARĂ, Dr. în Drept din Paris, Directorul Statisticel Judiciare.

Membrii corespondenți pentru Paris: EDOUARD LEVY și SILVIU KRAINIC, D-ri în Drept, Avocați, Paris.

Mămbu corespondent pentru Polonia: EMIL ST. RAPPAPORT, Consilier la Curtea de Casație din Varșovia.

ABONAMENTUL

Un an p. B-cl. Case com., Autorit.	1400 lei
„ Avocați	1000 „
„ Magistrați	800 „
6 luni prețul de sus pe jumătate	

APARE ODATĂ PE SĂPTĂMÂNĂ

In lunile Iulie și August
Apare odată la două săptămâni
Abonamentele se plătesc totdeauna înainte

Redacția și Administrația

București, Strada Artei Nr. 5
Lângă Palatul Justiției
TELEFON 13/29

A apărut în editura „Cultura Națională” **TRATAT DE PROCEDURĂ CIVILĂ**, după legile de unificare și legile în vigoare în vechiul Regat și Transilvania de **Victor G. Cădere**, Profesor la Facultatea de Drept Oradea Mare.

Volumul elegant tipărit cuprinde 508 pag. format mare. **Prețul 450 lei.** De vânzare la „Curierul Judiciar” care servește ori ce cărți de drept.

S U M A R

— **Solemnitatea reînțeperei lucrărilor la Inalta Curte de Casație.** Cuvântarea d-lui Președinte Em. Miculescu și răspunsul d-lui Procuror General I. N. Stambulescu.

— **Despre Moratoriu**, de Dr. Petru N. Ionescu.

— **Subornarea martorilor (Art. 292 c. penal)**, de Liviu Teclu.

— **Un aspect al Cumulului de infracțiuni (Art. 40 c. penal)**, de Victor Hilard.

— **D. Găleşescu-Pyk. Cekul**, Recenzie de A. Veleșcu.

JURISPRUDENȚA :

— **Curtea de Casație s. I : Tănase Stoica cu Ana D. Gugilă** (Rezilierea vânzării pentru neplata prețului. Subachizitor. Trebuie acțiunea introdusă și contra sa. Art. 1365, 1368, 1369 cod civil), cu o **Notă** de Prof. Al. Cerban.

— **Curtea de apel București s. III : V. I. Funel și alții cu Spîrea Rădulescu și alții** (O concesiune petroliferă odată consolidată, este opozabilă erga omnes), cu o **Notă** de N. G. Marinescu.

— **Curtea de apel Galați s. I : Membrii Consiliului Comunei Brăila cu Ministerul de Interne** (Consiliu comun. Dizolvarea lui. Nu constituie act de tutelă administrativă. Atacarea în contencios a actului dezvoltării numai de o parte din membrii Consiliului. Admisibilitate. Compromiterea intereselor comunale cu rea voință. Dizolvare. Ilegalitate. Art. 1 și 3 legea Contenciosului Ad-tiv. Art. 273 legea pentru unificarea administrativă).

— **Curtea de apel București s. IV : Maior I. Sulescu cu Casa Generală de Pensii** (Pensii. Casa Generală de Pensii instituție de Stat. Indemnitatea de pensii face parte din pensii. Drepturile Consiliului de Ad-ție când pensionarul vrea să stea în streinăță. Aprecieri numai cu privire la plata în principiu a pensiei. Dispoziție de plata indemnității de scumpete aferentă com. rurale. Refuzul plății indemnității aferente orașului București. Act de autoritate. Acțiune în Contencios. Admisibilitate).

SOLEMNITATEA

Reînțeperei lucrărilor la Inalta Curte de Casație

Cuvântarea D-lui Președinte Em. Miculescu și răspunsul D-lui Procuror General I. N. Stambulescu

In ziua de 17 Sept. 1928 prima zi de reînțeperea lucrărilor Inaltei Curți de Casație, după vacanța mare, d-l Prezident al secțiunii I, Em. Miculescu, în lipsa d-lui Prim-Prezident, a convocat Curtea în secțiuni unite, în ședința solemnă, pentru comemorarea fostului procuror al Inaltei Curți, **Dimitrie Bagdad**.

D-sa, în marea sală a secțiunilor unite, în fața unui numeros public, în cea mai mare parte magistrați și avocați, a rostit următoarea cuvântare :

Reînțepem lucrările noastre după vacanța de vară sub impresiunea de tristețe a unei nouă și durnoasă pierderi: glasul procurorului **Dimitrie Bagdad** de pe lângă această Inaltă Curte, nu va mai putea fi auzit. In ziua de 3 Sept. întunericul vecinicii a stins o lumină vie, a pus capăt unei existențe, în care magistratura își punea cele mai mândre nădejdi.

Nimeni și nici el însuși nu bănuia gravitatea boalei de care era atins. De abea în vara acestui an simțind unele simptome prevestitoare, se hotărâse să plece la Viena ca să se îngrijească. In drum s'a oprit la Cernăuți spre a-și vedea prietenii. Aci însă a fost surprins de o criză acută al cărui rezultat a fost desnodământul fatal.

Dimitrie Bagdad a debutat în magistratură mai întâi ca procuror la Covurlui, a trecut apoi ca judecător la Tribunalele de Tutova, Ialomița și Ilfov, pentru a ajunge în 1918 președinte la Trib. Tighina, și puține luni după aceasta este înaintat consilier la Curtea de Apel din Cernăuți. Pretutindeni s'a distins prin sârguință, seriozitate și pricepere, — dar mai ales la Cernăuți a avut prilejul să-și desfășure calitățile eminente cu care natura îl înzestraseră, însușindu-și repede legiurile Austriace și aducând în tălmăcirea lor metoda și claritatea genului latin.

În 1924, după mai bine de 5 ani de muncă stăruitoare și rodnică la Cernăuți, este transferat la Curtea de Apel București, iar în Iunie 1927 a fost găsit demn să fie primit în rândurile Inaltei Curți, având de abea etatea de 44 ani.

Dacă a urcat cu repeziciune diferitele trepte din cariera sa, aceasta o datorește exclusiv meritelor sale. Doctor în drept dela Facultatea din Paris, și prin urmare având la bază o cultură juridică solidă, el își însușise și cunoștințe generale întinse.

Activitatea lui a fost resimțită mai cu deosebire în Basarabia și Bucovina, fiindcă dânsul nu era numai un magistrat distins, dar avea și o inimă caldă de patriot, contribuind împreună cu alți meritoși colegi la răspândirea cultului și la deșteptarea conștiinței naționale române.

Să ne ducem un moment cu gândul la starea de spirite din 1919 când Bagdad a venit Consilier la Curtea din Cernăuți.

În răstimpul celor 140 ani de dominațiune austriacă năvăliseră elementele străine pe plaiurile frumoase ale Bucovinei, acest leagăn al dezvoltării Statului Moldovenesc, — invaziune metodic organizată și condusă pentru a înăbuși întreaga suflare românească. Vă închipuiți câte suferințe, umiliri și urgii trecuse în acest interval de aproape un secol și jumătate peste acea nenorocită provincie, fără ca asupra ei să fi reușit totuși să nimicească ceva din individualitatea populațiunei rurale băștinase. Nu este mai puțin adevărat însă că la orașe infiltrațiunea se operase dând astfel vechilor cetăți Moldovenești un aspect străin. Aceste elemente suprapuse de slavi, germani și alte neamuri care mai cu deosebire în Cernăuți se găseau în mase mai compacte, se deprinseseră să domnească peste plăieșii lui Ștefan cel Mare, fiindcă se bucurase de protecțiunea puterii asupraitoare pentru a-și îndeplini scopul de desnaționalizare.

Memoria noastră este încă vie când în Ardeal ca și Bucovina numele de român era aruncat ca o poreclă de insultă.

Disprețul ostentativ și chinuitor este nu numai un mijloc de aspirare, dar încă de desnaționalizare fiindcă aduce desnădejdea și deprimarea în suflete, și la cei mai puțin rezistenți resemnarea este adesea urmată de capitularea conștiinței naționale.

Dar a venit odată și ziua desrobirei. Noi care reintram în casa noastră nu aveam nevoie de exercitat asupriri, nu aveam nici o tendință de desnaționalizare fiindcă boierimea și intelectualii ca și populațiunea rurală își păstrasera individualitatea neamului și era în masă covârșitoare.

Foștii stăpânitori, cum era lesne de înțeles, nu au primit cu surâsul pe buze noua stare de lucruri, și au continuat opera lor de dușmănie, clevețind în afară, criticând cu răutate și dispreț tot ce era organizație românească de Stat — fără să țină seamă de dificultățile inextricabile create de război. Ne mai putând domni, se mângâiau ponegrind.

În această atmosferă înecăcioasă sosește Bagdad în Iulie 1919 la Curtea din Cernăuți împreună cu alți câțiva valoroși colegi înflăcărați de aceleași sentimente patriotice ca și dânsul. Pionierii noștri se pun la muncă încordată; își însușesc repede legiurile locale, distribuie dreptatea fără ură și patimă, dobândind prin priceperea și tactul lor o autoritate crescândă în care figura lui Bagdad se desprinde tot mai mult.

Cel puțin în ce privește valoarea magistraturei noastre,

gurele clevețitorilor au amuțit. Prestigiul ei în Bucovina este astăzi necontestat — astfel că se poate aplica lui Bagdad și colegilor săi de atunci cuvintele marelui poet despre dorobanții noștri, — că au știut să schimbe în renume porecla disprețuitoare de altă dată.

Dar Bagdad a mai adus alte însemnate servicii țării. El a fost timpii din urmă și delegatul guvernului la Tribunalul Arbitral din Constantinopol unde prin talentul și munca sa neobosită a făcut să triumfe punctul de vedere românesc în diferendul cu vacufurele.

Cu această scurtă ochire asupra activității fostului nostru coleg putem să ne dăm seama de imensitatea pierderii ce am suferit. Totdeauna modest ca orice om de o reală valoare, era disprețuitor de orice vanitate și avea o concepție superioară în îndeplinirea datoriei.

Când a sosit în București știrea morții sale fulgerătoare, cei mai mulți dintre noi erau împrăstiați în diferitele colțuri ale țării, iar puținii câți ne găseam aci, n'am aflat decât prea târziu dispozițiunile familiei ca înmormântarea să se facă la moșia defunctului în Râmnicu-Sărat și că ea avea să se efectueze chiar în a doua zi de dimineață, abea câteva ore după sosirea vestei fatale, așa că nimeni dintre noi n'a avut cel puțin mângâierea de a conduce până la ultimul său locaș corpul neînsuflețit a iubitului nostru coleg.

Profităm de această împrejurare a comemorării sale pentru a uni lacrimile noastre cu acele ale îndureratei sale familii.

Amintirea lui Bagdad va fi neștearsă în memoria noastră, fiindcă cu toții i-am apreciat inteligența și calitățile sale superioare — cu toții l'am iubit. Magistrat eminent în toată accepțiunea cuvântului, îi suntem recunoscători pentru înălțimea la care a ridicat prestigiul magistraturei în provincia realipită, și pentru patriotismul luminat cu care a știut să servească interesele țării.

După aceasta d-l Procuror General I. N. Stambulescu a rostit următoarele cuvinte :

INALTA CURTE,

Avem trista îndatorire de a ne resemna noi toți câți suntem aci, față de decretul Providenței și să luăm act de pierdere, pe timpul vacanțelor a încă unuia din colegii noștri, a lui Dimitrie Bagdad.

Parchetul acestei Inalte Curți este în special lovit prin dispariția așa de neașteptată a unuia din cei mai eminenți ai săi membrii.

În plină tinerețe se stinge un magistrat înzestrat cu cele mai alese calități sufletești.

Adânc cunoscător al principiilor de drept, el era de o inteligență foarte vie, de o integritate absolută și dotat cu un caracter nu se poate mai afabil, așa că lasă unanime regrete, tuturor acelor ce au avut ocazia să-l apropie.

Hărăzit cu astfel de însușiri sufletești, el a fost chemat să aducă Țării sale mari servicii, atât în provinciile alipite, unde a funcționat ca președinte de Tribunal și ca Consilier de Curte, cât și acum în urmă, la Constantinopol ca delegat al Statului român, unde cu mult succes a luat parte la judecarea proceselor, acolo pendinte, cu statul turc.

Nu ne mai rămâne — pentru că nu am putut asista la înmormântarea lui nefiind informați la timp — decât să zicem, după obiceiul creștinesc „să-i fie țărâna ușoară“.

Transmitem pe această cale îndureratei sale familii condoleanțele noastre și, în semn de doliu, cerem Înaltei Curți să dispună suspendarea ședințelor sale în conformitate cu regulamentul său interior, pentru câteva minute.

După care d-l Președinte, în semn de doliu, a suspendat ședințele Curții pentru 5 minute.

DESPRE MORATORIU

Războiul mondial a avut o atât de puternică influență și în domeniul vieții economice, încât constatăm astăzi că deși au trecut zece ani dela terminarea lui, criza de credit se manifestă încă destul de acut, ducând în mod inevitabil la consecințe dezastruoase, mai ales pentru comercianți, ceea ce contribuie ca numărul declarărilor în stare de faliment să crească în mod îngrijorător.

Voi încerca să tratez instituția moratoriului, care singură dă posibilitate comerciantului de bună credință să plătească, încetul cu încetul, în limita termenului acordat de tribunal, expunând mai întâi întreaga evoluție a acestei instituții, începând dela originea ei și arătând fazele prin care a trecut, studiind-o apoi, așa cum este prevăzută în codul nostru comercial și voi termina cu câteva considerațiuni critice referitoare la următoarele două chestiuni :

I. *Instituția moratoriului este utilă și ca atare, trebuie menținută în codul comercial sau nu ?*

II. *Ce modificări ar trebui să i se aducă, într-o eventuală reformă a legislațiunii comerciale ?*

La Romani

În Dreptul roman, conform legii celor XII table, creditorul avea dreptul să dea în sclavie sau să taie în bucăți — *in partes secantes* — pe debitorul care nu ar fi plătit la termenul stipulat și respectul forme mergea așa departe, încât procedura era sacramentală (1).

Schakespeare în „Negustorul din Veneția” arată pe Shylock care bizuindu-se pe dreptul său formal, în baza legii celor XII table și care nu admitea atenuarea dreptului absolut strict al creditorului, cerea în fața judecătorilor Veneției ca să taie un funt de carne din trupul lui Antoniu, care împrumutându-se pe zăpis dela el cu 3000 de ducăți și nu i restituise suma la termenul stipulat.

Shylock : (Actul IV Scena I). (2)

„Am spus Măriei Voastre,
Ce vreau și am jurat pe sfântul Sabat
A stărui, în dreptul meu din zăpis
De mi'l știrbiți, veți pune în pericol,
Hrisovul libertății urbei voastre.
Veți întreba : De ce vroiesc mai bine
O greutate de spurcată carne
De cât trei mii de galbeni ?”

Încă din timpul împăratului Constantin, prin constituțiuni imperiale se permitea debitorului nenorocit și de bună credință să se adreseze împăratului pentru ca să obțină o amânare. (3)

Iată ce se spune după un Fragment de Paul din Digeste Cartea XLIX tit. XIV Fr. 45 § 10 „ *De jure fisci*” :

„*Fiscalibus debitoribus petentibus ad comparandam pecuniam dilationem negari non placuit. Cuius rei aestimatio ita arbitrio judicantis conceditur : ut in majoribus summus non plus quam tres menses, in minoribus vero non plus quam duo prorogentur.*

Prolixioris autem temporis spatium ab imperatore postulandum est”.

Judecătorul avea deci puterea să acorde debitorilor fiseului un termen de două luni pentru sumele mai mici și trei luni pentru sumele mai mari. Termene mai îndelungate nu se puteau acordă, decât numai de împărat.

Debitorul care vroia să obțină această amânare, trebuia să dovedească că este în absolută imposibilitate să plătească pe creancieri și să depună suficiente garanții. Aceasta rezultă din legea 4 tit XIX Cartea I Cod. Justin. „*De precibus Imperatoris offerendis et de quibus supplicare liceat vel non*”. Amânarea însă nu putea fi mai mare decât 5 ani, pentru care fapt se mai numea și *litterae quinquenalis*, după cum reiese din legea 8 Qui bonis *cedere possunt* — Cartea VII tit. 7 Cod. Justinian. În baza acestei legi, majoritatea creancierilor, hipotecari și chirografari, uniți dacă găsesc de cuviință că ar fi mai avantajos să lase pe debitor și mai departe, în conducerea afacerilor sale, minoritatea era obligată să respecte moratoriul acordat, bine înțeles să nu excedă 5 ani, — În modul acesta se luă din mâna suveranului, dreptul ce l avea mai înainte, de a acordă aceste amânări debitorilor care nu plăteau la timp.

Intr'un articol publicat în „Curierul Judiciar” No. 52 din 11 August 1915, d. Leopold Hirschorn, vorbind referitor la originea moratoriului, spune că originea acestei instituțiuni, nu trebuie căutată în creștinism, (vezi Vidari) ci își trage obârșia în interesul bine calculat al creditorilor. Credem că părerea lui Vidari este cea întemeiată, întrucât

1) Vezi Fr. Girard, Textes de droit romain.

2) Vezi Traducerea de Ad. Stern 1923.

3) Vezi Charles Mainz, Cours de droit romain (vol. II).

doctrina religiei creștine a avut o considerabilă influență asupra normelor morale, predicând indulgența și iubirea față de aproapele nostru, care evident s'a infiltrat cu timpul și în raporturile normelor de drept.

Instituția rescriptilor moratorii dela Romani, a continuat în Evul mediu în unele țări și a durat până în zilele noastre. (4)

În statutele orașelor italiene, se găsește regule care aveau de scop să mențină egalitatea între comercianți și să evite pedepsele prea aspre ale falitilor, admitându-se debitorului — vicitima unor împrejurări nenorocite — un concordat, datorită, căruia, falitului i se putea acorda o amânare de plată și putea să continue afacerile sale în baza unei deciziuni încheiate numai de majoritatea creditorilor (5).

La Francezi

În Franța, mai mult ca ori unde, au fost întrebuițate aceste moratorii, evident sub forma unor dispozițiuni temporare și aplicabile tuturor comercianților și necomercianților numite „lettres de répit“, „défences générales“, „de surséances“ (— scrisori de păsuire). „Les lettres de répit“ erau niște scrisori prin care regele acorda amânări debitorilor, comercianți sau necomercianți și care meritau această favoare. Efectul acestor scrisori era că suspenda urmărirea. Câte odată aceste dispozițiuni erau absolut generale, cum de exemplu, a fost atunci când Filip August acorda amânări de plată creștinilor pentru datoriile lor față de Evrei sau când Saint Louis, acorda un moratoriu de 3 ani cruciaților (6).

La început aceste scrisori de păsuire, nu puteau fi date decât de regi și prinți și fiindcă mai târziu se făcuse abuz de întrebuițarea lor, s'a hotărât prin ordonanța dată de Francisc I din Octombrie 1535 și prin ordonanța din 1560 ca pe viitor dreptul de a acorda debitorilor aceste amânări de plată să fie atribuite numai judecătorilor ordinari cari să poată interveni numai în baza unor scrisori ale suveranului.

Intervin apoi și alte ordonanțe ca aceea din August 1699 (tit. VI) și 1673 (tit. IX) prin care la art. 1 se restrâng aceste scrisori numai pentru comercianți. Se completează aceste ordonanțe prin „L'Ordonance du Chatelet de Paris du 12 Mars 1678“ și „La declaration royale du 23 Decembre 1699“ care aveau de scop să organizeze „les lettres de répit“ — „a fin, disait-elle, de les retablir, dans la pureté de leur ancien usage et prevenir les sur-

prises et les artifices de ceux qui voudraient en abuser contre la fin de leur originaire institution”.

Cu acest sistem a durat până la promulgarea codului comercial francez din 1807 care părăsise cu totul aceste scrisori de păsuire aplicându-se legea comună.

În codul francez actual, moratoriul n'a fost admis. Din cauza acestui sistem prea absolutist, s'a simțit nevoia lipsei moratoriului, mai ales în timpul revoluției din Februarie 1848, când dintr-o grozavă lipsă de monedă, s'a produs o gravă perturbare în lumea comercială. De aceea s'a făcut legea din 22 August 1848, instituindu-se un fel de moratoriu cu caracter temporal. Dar acordarea amânărilor de plată părăsită în codul comercial francez, apare în unele codice moderne sub denumirea de „sursis de paiement“ sau de *surséance van betalig*, cum e în codul olandez.

Moratoriul există în țările următoare: (7).

Belgia, (art. 593-614 c. com.) *Olanda*, (loi hollandaise du 30 Sept. 1893 art. 213-240) *Italia* (art. 819-827 c. com.) *Portugalia* (art. 730 c. com.), *Spania*, *Bulgaria* (art. 783 urm.) *Brasilia*, *Argentina* (art. 1584-1604 c. com. Loi I-er Sept. 1892).

În *Anglittera* există printr-o lege din anul 1887 sub denumirea de „Deeds of Arrangement Act“ (8)

În *Germania* au fost desființate toate moratoriile generale și speciale, admise de legile antecedente.

În toate aceste țări, deși cu unele deosebiri, e acelaș principiu fundamental în instituția moratoriului, adică acordarea de termene de plată a datorităilor comerciale.

„Le sursis de paiement“ a fost scos din legislația comercială franceză pentru motivele cari au fost invocate cu ocazia revizuirii codului comercial francez dela 1838. În Franța este consacrat principiul unei duble proceduri în materie de faliment. Pe lângă procedura propriu zisă a falimentului, este o procedură specială, numită „liquidation judiciaire“ (9) analoagă concordatului preventiv din *Belgia*; debitorul nu pierde administrația bunurilor, dar i se restrânge libertatea de acțiune pe viitor. E un fel de faliment atenuat. Lichidarea judiciară poate fi admisă numai debitorilor de bună credință și care ar fi cerut-o în cele 10 zile dela încetarea plăților.

În *Austria* moratoriul a fost codificat în timpul împărătesei Tereza (10).

La Belgieni

În *Belgia*, înainte de 1851, regele era acela care

4) Vezi Ercole Vidari, I. Fallimenti.

5) Vezi Ch. Lyon-Caen et L. Renault, Traité de droit. com vol. VII.

6) Vezi R. Calamandrei, Del Fallimento

7) Vezi Ch. Lyon-Caen et Renault.

8) Vezi T. M. Steneas, Elements du droit commercial Anglais.

9) Thomas Stelian, La Faillite.

10) Vezi V. Dimitriu, Cours de Droit Commercial.

acorda „*le sursis de paiement*“ în baza unei „Arête loi du 25 Nov. 1814“. Prin legea din 18 Aprilie 1851, referitor la moratoriu și al cărui raportor a fost Rénouard, admitând în mod principal moratoriul, a luat măsuri serioase ca să se evite abuzurile.

Aceste moratorii nu se puteau acorda decât comercianților care încetau plățile din cauze extraordinare și neprevăzute.

Dreptul acesta a fost luat din mâna puterii regale și încredințat Tribunalului și Curților de Apel. Din cauza condițiunilor excesiv de riguroase pentru admiterea moratoriului, se constată după o statistică publicată în 1879 de Ministrul justiției din Belgia — dela 1860—1875 s'au solicitat de debitori 49 cereri de moratorii din care 44 au fost admise și 5 respinse și în care timp au fost declarate 5449 falimente. De aceea legiuitorul belgian s'a gândit să ia măsuri de protecție pentru comercianții nenorociți și de bună credință, organizând *Concordatul preventiv* al falimentului prin legea din 20 Iunie 1883.

La Italieni

În Italia există de asemenea „*la moratoria*“ (art 819-827 c. com.) introdus de majoritatea comisiei pentru redactarea codului comercial italian de la 1882 după codul belgian, minoritatea din comisiune combatând introducerea moratoriului și susținând părerile emise de *Facolta di Giurisprudenza di Pisa*.

La Noi

(I S T O R I C)

În țara noastră, înainte de 1840, când s'a introdus codul comercial francez, nu există un cod special de comerț, ci doar rare dispozițiuni comerciale, care se găseau în pravilele vechi, în codicile civile și mai târziu, în regulamentul organic, luate și ele din legislațiunea franceză. În vechiul drept românesc, nu se poate preciza despre existența vreunei proceduri de urmărire generală și colectivă înainte de sfârșitul veacului XVIII, în profitul tuturor creditorilor datornicului.

Documentele însă vorbesc despre „*mofluzi*“ care puteau fi și necomercianți. (11) Se poate afirma însă că practica scrisorilor sau cărților de păsuire (cărți domnești de vadea) au fost de mult cunoscute. (12).

În Codul Caragea la Cap. VIII art. 11, 12 și 13 prevede că datornicii fără deosebire de profesiune, puteau beneficia de o păsuire, (*soroc*) nu mai mare de 4 luni, care eră încuviințată de judecată

și putea fi redusă și la un termen mai scurt pentru „*cel ce va fi sărac și nu va avea mijloc de plată*“. De asemenea prevede și art. 14 Cap. VIII din codul Andr. Donici.

Din cauză că pe la 1814, judecătorii din Moldova acordau prea multe păsueli, s'au făcut multe plângeri la domni și chiar pe cale diplomatică contra judecătorilor, cari abuzau de acest drept.

Iată ce zice *fidula* (decretul) domnului Scarlat Calimach (13).

„Noi Scarlat Alexandru Calimah Voevod,

„Cu mila lui Dumnezeu, Domn Țării Moldovei.

„După neconținutele jalbe ce dau negușitorii, boerarii și alți lăcuiitori, cum și notele ce vin dela consulaturile străine, pentru ca unii boerari și alții, luând bani cu împrumutare și neținându-se de vadele, prelungind cu plățile banilor, aduc în cea de istor stingere și cheltueală, pe acei ce i-au împrumutat, prelungindu-i cu vadele din zi în zi și cercetând Domnia Mea, am aflat că jalbele câte până acum Ni-au venit sînt foarte adevărate, pentru că numai în vornicia de aprozi sînt aproape două milioane, bani ce cu jalbe și cu note au a luă unii din lăcuiitorii Țării și străini, ce s'au făcut, datornici nu numai că nu caută chip de a-și plăti datoriile lor, dar încă și cu obrăznicie se arată atît către creditori, cît și către zapcii ce să rînduesc spre împlinirea banilor, din care pricină, nu puțină împedicare să face alijverişului lăcuiitorilor țării...“

Pentru aceste motive, Vodă Scarlat Calimach, n'a voit să mai admită în codicele său, păsueli sau vadele.

Instituția moratoriului nu a existat în codul nostru comercial de înainte de 1887, fiindcă codul comercial din 1840 eră redactat după codul francez din 1808 cu modificările din 1838.

Moratoriul a fost introdus în codul nostru dela 1887, luat după codul italian dela 1882.

Studiul moratoriului din actualul cod com. rom. îl voi expune în articolul viitor.

Dr. PETRU N. IONESCU

Judecător de sedință Trib. Bihor

Oradea, 14 Martie 1928.

Subornarea martorilor (Art. 292 G. Penal)

În *Jurisprudența Generală* No. 19, din 24 Maiu a. c., la speța 879, comentându-se hotărârea Curții de apel Iași, s. II, din 13 Martie 1928, care stabilește că delictul prevăzut de art. 292 c. p. se găsește consumat prin darea cu rea credință, a unei sume de bani martorului, spre a-l amăgi să facă o mărturisire mincinoasă.

13) Vezi Alexandru Papadopol Calimah, articol publicat „Din Istoria Legislațiunei Moldovei“. Arhiva Societății științifice literare din Iași, Tom. VI pag. 288.

11) Vezi N. Iorga, Studii și documente.

12) Vezi M. Pașcanu, Teoria Falimentului și Bancrutelor.

să și primirea acestei sume de către martor indiferent de faptul că martorul în urmă a mărturisit sau nu mincinos, d-l Vintilă Dongoroz susține că delictul pedepsit de Curte și care poartă numele de „subornare de martori“, nu ia naștere, în legiuirea noastră, decât ca un delict complementar de provocare la delictul principal, care ar fi mărturia mincinoasă, iar art. 292 c. p. român spre deosebire de art. 365, corespunzător, în codul francez, ar pedepsi un alt delict deosebit, neprevăzut de codul francez și că prin urmare, hotărârea în discuțiune, face o dublă eroare pedepsind subornarea de martor, atunci când delictul de mărturie mincinoasă nu există și aplicând pentru aceasta art. 292.

Această concluzie o trage D-sa din interpretarea gramaticală a textului care, prin cuvintele „cei ce vor amăgi pe martori“, cere să existe o amăgire, adică o inducere în eroare a martorului, prin surprinderea bunei sale credințe, pentru a-l face să creadă că altul e adevărul decât cel pe care îl știe.

Cred că chestiunea nu stă așa și că foarte bine a decis Curtea, pentru următoarele motive: Cuvântul a amăgi cuprinde într-adevăr o inducere în eroare, s'ar zice mai bine o tragere în cursă a martorului, însă o inducere în eroare asupra îndatoririlor acestuia de a mărturisi adevărat. Este clar că inducerea în eroare nu poate să se refere la însuși obiectul mărturiei, căci în acel caz martorul amăgit, fiind de bună credință, nu mai poate fi vorba de „a da o mărturie mincinoasă“ *la surprise et l'erreur à l'aide desquelles ce témoin est amené à faire une deposition qu'il croit conforme à la vérité, étant par elles-mêmes exclusives du crime de faux témoignage* (Chauveau Hélie, vol. 4, pag. 547).

Că aceasta a fost și intențiunea legiuitorului se vede din modul cum el se exprimă: va amăgi pe martori, spre a da mărturie mincinoasă. Analizând gramatical conjuncțiunea „spre“ care leagă propozițiunea secundară de cea principală, arată o acțiune din partea martorilor, aceștia conștienți de minciună au a da o mărturisire mincinoasă și nu arată nici de cum o stare latentă de nevinovăție, cum ar trebui să fie, pentru a accepta interpretarea d-lui V. Dongoroz și a socoti că nu este vorba de subornare, ci de un delict deosebit și restrâns de a face pe martor, prin efectul amăgirii, să creadă că altfel ar fi adevărul decât acela pe care îl știe.

Lăsăm la o parte chestiunea că un astfel de delict ar fi aproape imposibil de dovedit, în practică, și că chiar faptul că în succesiunea textelor art. 292 c. p. român corespunde art. 365 c. p. francez, arată că nu a fost în intențiunea legiuitorului nostru de a înlătura subornarea propriu zisă, delict important, și a o înlocui cu un nou delict problematic și nesancționat de codul francez. Nu putem urma această confuziune.

Amăgirea prevăzută de art. 292 ia ființă și este desăvârșită în momentul când corupătorul dă suma de bani și martorul primește suma spre a da mărturie mincinoasă.

Că în urmă, martorul se desmeticește prin propriile sale mijloace și mărturisește adevărul, este un fapt strein infracțiunii. Este adevărat că s'ar putea imagina cazul când martorul primește suma, fără a se lăsa amăgit nici în momentul primirii ei, totuși, presupunțiunile sunt extrem de puternice în privința intențiunii cu care suma a fost primită. Prin urmare, amăgirea are loc asupra îndatoririlor de a spune ade-

vărul ce incumbă martorului, iar această amăgire este deplină prin darea și primirea banilor de către martor.

În ce privește chestiunea care s'a ridicat și în dreptul francez și anume, dacă pentru a exista subornare de martor trebuie să existe în principal delictul de mărturie mincinoasă, în afară de considerațiunea că legiuitorul înscriind un articol special arată, prin aceasta chiar, că se depărtează dela principiile generale de complicitate și provocare cităm: *„la subornation de témoin n'est pas restreinte aux différents modes de complicité énoncés dans l'article 60, elle peut resulter de faits autres que ceux-la et qui suffisent pour la constituer quoiqu'ils ne soient pas les éléments suffisants dela complicité generique“*. (Chauveau et Hélie pag. 541); *„la culpabilité du suborneur ne peut être subornée à la culpabilité du témoin, et si ces deux culpabilités étaient nécessairement liées l'une à l'autre, le suborneur, échapperait le plus souvent à la peine“* aceeași pag. 542); *„ainsi, ceux qui, par dons, etc. auront provoqué le faux témoignage ou donné des instructions pour le commettre, sont coupables de subornation“* (pag. 544).

Rezultă că și dreaptă și logică este hotărârea în discuțiune, rămânând stabilit că, în legea noastră, subornarea de martori nu se pedepsește numai ca provocare sau complicitate la delictul de mărturie mincinoasă conform principiilor generale, ci constituie un delict aparte cu elemente distincte și independent pedepsit de lege.

LIVIU TECLU

Supleant Trib. Mehedinți

5 Iunie 1928.

Un aspect al cumulului de infracțiuni (Art. 40 c. p.).

Indivizibilitatea de fapt și de drept a unei singure infracțiuni dar cu multiple desfășurări în timp sau în spațiu juridic formează o latură gingașă a cumulului de infracțiuni.

Atât subtilitatea problemului în doctrină, incertitudinea șovăitoare a jurisprudenței cât și semi-obscuritatea textelor de lege fac ca instanțele judecătorești să nutrească un inveterat scepticism sau spontană idiosincrazie pentru analiza cumulului aparent de infracțiuni. Problema este totuși importantă nu numai pentru justa drămuire a pedepselor — la care infractorii au dreptul — cât și pentru a elucida în lumina cercetărilor obiective, adevărata consistență juridică a cumulului de infracțiuni lămurind realitatea delictului complex, gradul și felul perversiunii delictului și prin aceasta însăși norma corectărei sale penale.

Este elementar că exacta aplicare a articolului 40 din codul penal reclamă o identitate de persoană, o absență de sancțiune judiciară și o indubitabilă autonomie intrinsecă a infracțiunilor. De îndată ce una sau mai multe norme penale au fost călcate în virtutea unei singure rezoluțiuni delictuoase și spre o ilicită finalitate unitară dar cu o pluralitate de circumstanțe, ne aflăm în prezența unei infracțiuni unice cu fizionomie complexă iar diferențierea cumulului aparent de cumului real devine necesară unei științifice administrări a justiției penale.

Dacă delictul unic în care mai multe norme pe-

nale au fost violate, cuprinde o serie de manopere — fiecare manoperă putând constitui un delict de sine stătător — atunci aparența unui cumul trebuie înlocuită cu realitatea unei *conexități delictuoase*. Atât doctrina penală cât și rețeaua principiilor legale recunosc fapte conexe, iar un text foarte uzitat în procedura penală, articolul 222 declară ca „delicte conexe acele cari au fost comise în acelaș timp de mai multe persoane adunate, sau comise de diferite persoane chiar în diferite timpuri și în diverse locuri însă după înțelegere formată mai înainte între dânsese, sau dacă culpabilii au comis unele delicta ca să-și procure mijloacele spre a comite altele, ca să faciliteze, ca să împlinească punerea lor în lucrare, ca să se asigure în contra pedepsei.

Dar în actuala tendință a jurisprudenței asupra aplicării articolului 40 din codul penal se neglijează cu desăvârșire conexitatea faptelor delictuoase sau se consideră această conexitate ca o dispozițiune pur procedurală.

Cum însă în realitate conexitatea, constând după cum definește sus citatul articol în stabilirea unei conivențe colective penale sau a unei pregătiri necesare consumării unei infracțiuni, este o chestiune de fond și de substanță penală și prin aceasta, enunțările normative ale articolului 222 din codul de procedură penală nu trebuiesc privite numai ca o dispozițiune procedurală, o îndrumare de competență, ci trebuiesc integrate în chiar organismul dreptului penal propriu zis. Așa dar când două sau mai multe fapte delictuoase — aparent — distincte — au un singur animus delinquendi, o finalitate unitară și posibilitățile lor de realizare materială indisolubil legate prin un raport de necesitate instrumentală unul fiind mijlocul realizării celuilalt, atunci ecuația juridică penală ia expresiunea unui *delict conex unificat*.

În drept pur, infracțiunea conexă nu trebuie identificată cu infracțiunea complexă — termen atât de agreat de doctrină dar neadmis de legislația noastră, — adică cu acele fapte care fiind atât de interdependente încât nu pot forma decât o singură infracțiune indivizibilă și ireductibilă și ale cărei fracțiuni nu sunt susceptibile de calificări sancționatorii distincte.

În ipoteza unui delict conceput de un infractor asupra unei cantități determinate de obiecte dar efectuat materialmente în mai multe etape, fiecare fază putând încheia un delict de sine stătător, și unde numai circumstanțele faptice fac imposibilă consumarea completă și instantanee a delictului conceput, ne găsim tot în fața unui delict unic, dar un *delict continuat*.

După cum se vede infracțiunea continuată este prin esența ei o infracțiune instantanee dar imposibilități de fapt obligă pe infractor să descompună infracțiunea în faze de realizare, menținând însă unitatea morală de concepție și finalitatea unitară de consumare delictuoasă integrală; *infracțiunea continuă*, după cum subliniază cu predilecție doctrina italiană iar la noi învâțatul precizator științific al terminologiei noastre penale D-l Vintilă Dongoroz și D-l E. Decusară, autorul unei prețioase monografii asupra cumulului, cere prin însăși natura ei delictuoasă o durată în timp, o continuitate fizică, permanentă sau succesivă după cum durată în timp este implicită și inerentă realității obiective a delictului sau după cum durată în timp este datorită acțiunilor reiterate și stereotipice ale voinței

subiective a agentului infractor. Fără ca să stăruim asupra acestor diferențieri cu aparență de sub-diviziuni de glosatori, trebuie să constatăm că stabilirea caracterului de conexitate continuitate sau complexitate generică a infracțiunilor este demnă de reținut atât pentru neaplicarea articolului 40 c. p. în actuala sa redactare cât și pentru o agravare judecătorească a pedepsei după gradul subiectiv de perversiune al autorului infracțiunii multiple.

Greșita aplicare a articolului 40 c. p. unită cu nevoia de a analiza și în drept marile unități ale substanței penale ca rezoluțiunea voluntară, extensiunea materială și finalitatea ilicită a infractorilor reclamă beneficiul unei crescânde sensibilități de cenzură a Înaltei Curți de Casație.

* * *

Deasupra înclinărilor de vindictă represivă ale acuzării sau a profesionalelor abilități minimaliste ale apărării, instanțele judecătorești trebuie să găsească scânteia adevărului juridic în problema cumulului de infracțiuni.

Actualele confuziuni între cumurile aparente și reale de infracțiuni prilejuite de prezenta redactare lacunoasă a articolului 40 c. p., pot da aplicărilor principiului cumulului, umbra unor parțiale erori judiciare sau să clintească siguranța și autoritatea necesară unor osânde de absorbire sau de agravare.

Cumulul de infracțiuni ca polinom de convergență al problemelor mai complexe ale dreptului penal este și martorul tăcut și statornic al progreselor lui; cu toată aparenta sa imobilitate el mărturisește odată mai mult cum dinamismul dreptului disociază sub rigiditatea textelor micile elemente ale psihicului uman spre a sintetiza deasupra legilor promulgate marile realități ale vieții juridice.

Dar el va trebui să mărturisească cu ocazia unificării codului penal și un progres de lege lata, prin îmbrățișarea definițiilor doctrinei asupra infracțiunilor generic-complexe, pentru limpezirea adevărului juridic și înlăturarea dogmatismului simplist al falsului cumul de infracțiuni.

VICTOR HILLARD
Advocat

RECENZII

CEKUL D. Găleşescu-Pik

Studiu economico-juridic cu doctrina și jurisprudența română și străină. 1927. Ed. Curierul Judiciar 488 pag. Lei 380

Această dare de seamă apare, desigur, foarte târziu de vreme ce prima ediție a lucrării harnicului profesor de drept comercial dela Facultatea din Cernăuți e, aproape complet vândută.

Dar, o dare de seamă a unei lucrări de valoare nu este numai o prezentare a ei marelui public, ci și fixarea în coloanele unei publicații de specialitate a unui moment prețios în evoluția gândirii profesionale.

De bună seamă, epoca pe care o străbatem, nu e prielnică marilor lucrări juridice, în genul, depildă, al Comentariului regretatului Alexandresco.

Lucrări ca reeditarea Cursului de drept penal al defunctului Tanoviceanu, cu prețioasa operă de reconstrucție a distinsului nostru coleg Dongoroz, sau, de curând, Tratatul de drept civil al d-lor Hamanglu-Rosetti-Bălănescu și Băicolanu, cores-

punzătoare unei necesități vădite. Sunt totuși opere de mare curaj, într-o vreme de așteptare — e drept cam lungă — a unei noi codificări.

În schimb, atât pentru fixarea stării juridice actuale cât și pentru a semnaliza lacunele ei, monografiile juridice sunt de o deosebită însemnată și e îmbucurător să constatăm în același timp numărul crescând al acestor lucrări și valoarea lor științifică.

Se lucrează astăzi — simpla comparație cu operele dinainte de războiu o dovedește — cu mult mai multă atenție, competență și răspundere, ceea ce face ca, pe lângă incontestabila valoare practică, lucrările recente să însemneze și pe terenul științific un stadiu de propășire.

Să ne fie îngăduit dar a spune tot binele, pe care-l credem despre monografia d-lui Gălășescu.

Mărturisirea sinceră a autorului: „Am consultat tot ce s'a scris în această direcțiune și până în prezent” și modestia cu care declară că a voit numai „să pună la îndemâna specialiștilor doctrinari și profesioniști în studiu sistematic, complex și amănunțit asupra Codului care să poată fi utilizat cu folos și ușurință la noi, unde o atare lucrare lipsește”, — ne arată dela început conștiinciozitatea cu care a fost elaborată opera și scopul ce-și propusese autorul.

Suntem datorți să recunoaștem că acest scop este atins.

Consultarea lucrării d-lui Gălășescu, metodic întocmită, într-o formă accesibilă nu numai juriștilor profesioniști și răspunzând tuturor problemelor, pe cari și le poate pune oricine uzează de un cek, este cu atât mai utilă cu cât diferențele apreciable ale textului nostru, față de legislația franceză și chiar de cea italiană, ar fi putut atrage ușor înțepetări și soluțiuni eronate.

Monografia d-lui Gălășescu face într-o parte introductivă istoricul cekului și arată rolul său economic. Urmează apoi în același timp cu analiza juridică a acestei instituții, o serie de aprecieri și referințe bancare și economice, care denotă că autorul a căutat și isbutit să se documenteze în mod desăvârșit asupra cekului.

Astfel după ce critică definiția incompletă dată de text cekului și arată superioritatea legislațiilor cari fără a da o definiție, au preferat a arăta numai elementele sale esențiale, cari de asemenea nu sunt suficient indicate de textul art. 356 al codului nostru și nici măcar nu pot fi deduse tale-quala din elementele esențiale ale cambiei, cu care cekul prezintă desigur asemănări, dar de care are și deosebiri importante, autorul analizează mențiunile necesare existenței cekului precum și clauzele facultative, ce poate cuprinde, cu care prilej se ocupă de cekul barat și cel de viriment.

După o cercetare a proviziunii și a capacității active și pasive a persoanelor cari intervin în funcționarea cekului, urmează o analiză amănunțită a naturii sale juridice, arătându-se argumentele și inconvenientele diferitelor sisteme de a da un fundament juridic cekului (teoria cesiunii, a stipulației pentru autul, a mandatului, a delegației), după care cu un robust bun simț autorul mărturisește zădărnicia acestor cercetări și conchide, cu drept cuvânt, după exemplul juriștilor englezi, cari nu s'au ocupat de această problemă, că instituția există în vederea unui scop social ce trebuie îndeplinit și că, ceea ce interesează sunt condițiunile sale de fond sau formă, cari trebuie precizate în așa fel încât instituția să poată să-și îndeplinească funcțiunea sa și să dea rezultate eficace.

Alte însemnate capitole sunt dedicate circulației cekului și se ocupă de cekul nominativ, și de cel la purtător și de gir, forma și modalitățile lui precum și de negocierea cekului și efectele sale, de cekurile certificate și de aval de plată, plata prin intervenție și — capitol de actualitate — despre plata în monedă străină.

Un deosebit interes prezintă studiul cekului la ordin fals sau falsificat și a clauzelor de neresponsabilitate.

Autorul arată frecvența și pericolul falsificării cekului, fie chiar dela emitere, fie prin gir imitat, fie prin majorarea sumei și ușurința cu care încasarea se poate face, cekul fiind plătit la vedere și controlul ca atare, mult mai redus.

Importanța chestiunii și lipsa de text, care să precizeze răspunderile, a dat naștere unei bogate și controversate literaturi, amănunțit analizate.

Teoria clasică a responsabilității trasului, combătută energic de *Bolaffio*, care voeste a aplica principiului art 1549 cod. civ. rom. și a atinca răspunderea asupra trăgătorului și susținută cu alte argumente de *Vivante* și *Bonelli*, trebuie să sufere o distincție legitimă, după cum trasul e un simplu comerciant sau particular, sau e un bancher, care trăgând profit pe urma cekului, e firesc să suporte și riscurile acestuia. De asemenea jurisprudența a găsit că mai indicat decât încercările de a stabili principial repercusiunea riscului, este a determina în fapt — când e posibil — culpa și a atrage astfel repercusiunea ei.

Urmează studiul acțiunilor ce pot deriva din sau cu prilejul cekului (acțiunea de regres, acțiunea contra trăgătorului și trasului, acțiunea cauzată și de folos nedatorat și acțiunea în daune, apoi procesul cambial și excepțiunile care pot fi opuse precum și inscripția cambială.

Capitolele finale ale lucrării se ocupă de amortizarea cekurilor, de cekul postal și del cekul circulator italian, vădind astfel preocuparea autorului de a se ocupa de această interseantă și tot mai utilă instituție, nu numai sub aspectul ei pur juridic, ci studiindu-l din toate punctele de vedere și în special al celui economic-bancar, ceea ce explică primirea călduroasă pe care cercurile bancare și economice au făcut-o monografiei d-lui Gălășescu și elogiioasele aprecieri de cari s'a bucurat în presa economică.

Lucrare de reală valoare denotând o muncă pricepută și sânguitoare și o analiză complexă și conștiincioasă, redată concis dar clar și atrăgător, studiul despre cek al d-lui Gălășescu, se citește cu plăcere și folos și constituie un adevărat model de felul cum trebuie alcătuită și expusă o monografie.

A. V.

INALTA CURTE DE CAS. ȘI JUSTITIE S. I

Audiența dela 27 Septembrie 1926

Președentia d-lui EM. MICLESCU președinte

Tănase Stoica cu Ana D. Gugilă

Decizia Nr. 3481

Vânzare. Reziliere pentru neplata prețului. Acțiunea în reziliere acordată vânzătorului. Pentru a avea efect și față de subachizitor, trebuie ca și el să fie introdus în cauză. Art. 1365, 1368 și 1369 c. c.

Din disp. art. 1365, 1368 și 1369 c. c. rezultă că, vânzătorul neachitat poate urmări, față de oricare tert subachizitor, rezoluțiunea vânzării pentru neplată, spre a readuce imobilul în patrimoniul său.

O sentință de reziliere în dreptată și obținută numai contra primului cumpărător pentru neachitarea de preț, nu poate fi opusă însă subachizitorului ce deține imobilul, de cât dacă și acesta a fost introdus în cauză, pentru ca și el să invoace mijloacele de apărare ce primul cumpărător ar neglija să le propună din lipsă de interes, întrucât la rândul său a vândut imobilul.

Curtea,

Ascultând cetirea raportului făcut în cauză de d-l Consilier T. Magheru pe d-nii avocații Mardaloescu și Andrei Grigorescu în susținerea și combaterea motivelor de casare și,

Deliberând :

Asupra recursului de faţă.

Văzând motivul de casare astfel enunţat.

„Violarea principiului „*resolutis jure dantis*“ şi a principiului *nemo ad alium plus juris transiére potest quam ipso habet*“, art. 1615, 1038, art. 1369, 178, 1770 în combinaţie cu art. 1368, 1079 şi 1114 c. c., art. 1773, 1740 c. c., şi art. 102 proc. civ.“.

Având în vedere sentinţa supusă prezentului recurs, din care rezultă că, recurentul Tănase Stoica vânzând în 1909 cu act autentic şi transcris, mai multe bucăţi de pământ lui Ion T. Pătru, cu preţul de 3400 lei, din acest preţ s'a achitat numai 2000 lei, restul urmând a fi plătit la 1 Noembrie 1919; că în 1914, cumpărătorul Ion T. Pătru, vinde una din aceste bucăţi intimatelor Anica Dumitru Gugilă cu act autentic şi transcris.

Că, la 5 Iulie 1922, recurentul după ce în prealabil l'a somat pe Ion T. Pătru să-i achite restul de preţ, i-a intentat acţiune în anularea actului de vânzare din 1909, pentru neplata preţului, acţiunea admisă de tribunalul Romanai prin sentinţa No. 128 din 1923 rămasă definitivă.

Având în vedere că, în urma anulării actului de vânzare din 1909, recurentul Tănase Stoica intenţează la 18 Noembrie 1924 în contra intimatelor Anica D. Gugilă cumpărătoarea de la Ion T. Pătru acţiune în revendicarea peticului de pământ cumpărat de acesta, pretinzând că, întrucât actul de proprietate a lui Ion T. Pătru a fost anulat printr-o hotărâre definitivă, intimata Anica D. Gugilă nu mai are nici un titlu în deţinerea imobilului.

Că această acţiune a fost respinsă de judecătoria de ocol în primul rând pe consideraţiunea că, sentinţa de anulare obţinută de recurent în 1923, în contra lui Ion T. Pătru nu este opozabilă intimatelor, fiind „*res inter alios*“ odată ce dânsa nu a fost citată în instanţă şi în al doilea rând că somaţia recurentului către Ion T. Pătru, pentru plata restului de preţ fiind neregulată făcută prin intermediul jud. de ocol, depunerea restului de preţ, făcută de acesta înainte ca sentinţa în anulare să fi rămas definitivă, depunere ce nu se contestă, este în termen şi ridică recurentului dreptul de a mai cere rezilierea faţă de subachizitor.

Că, tribunalul confirmă această carte de judecată atât pe consideraţiunile cuprinse înrânsa cât şi pe constatarea ce o face că, intimata cumpărătoare Ana D. Gugilă nefiind interpellată de către recurent, depunerea restului de preţ făcută şi de dânsa la intervalul de la închiderea desbaterilor până la pronunţare, după ce mai întâi a făcut o ofertă regulată de plată, este valabilă şi o liberează, perfectând vânzarea înainte de a se fi pronunţat rezilierea ei.

Având în vedere că, prin motivul de casare se invocă violarea principiului „*resolutis jure dantis*“ şi a principiului „*nemo ad alium plus juris transferere potest*“ şi se mai susţine că, ofertele de plată au fost tardiv făcute.

Considerând că acţiunea în reziliere pe care art. 1365 c. c. o acordă vânzătorului contra cumpărătorului pentru neplata de preţ, este conform art. 1368 o acţiune reală, care se conservă ca şi privilegiul pentru garanţarea preţului însuşi prin transcrierea aşa cum prevede şi art. 1369. Că prin urmare este cert, că vânzătorul neachitat poate urmări faţă de oricare terţ subachizitor, rezoluţiunea vânzării pentru neplată, spre a se readuce imobilul în patrimoniul său.

Că însă o sentinţă de reziliere, îndreptată şi obţinută

numai contra primului cumpărător pentru neachitare de preţ, nu poate fi opusă subachizitorului ce deţine imobilul, toamai pentru că acţiunea în rezoluţiune fiind o acţiune reală imobiliară, ea trebuie neapărat îndreptată şi contra actualului deţinător al imobilului revendicat, pentru ca acesta să poată invoca dânsul mijloacele de apărare, pe care primul cumpărător ar neglija să le propună, din lipsă de interes, întrucât la rândul său a vândut imobilul.

Că dar în specie, bine instanţele de fond au respins acţiunea în revendicare îndreptată în contra subachizitoarei Anica D. Gugilă, acţiune care se întemeia numai pe sentinţa de rezoluţiune obţinută în contra primului cumpărător Ion Pătru întrucât în aceeaşi cauză, reclamantul vânzător n'a introdus şi pe subachizitoarea Anica D. Gugilă.

Considerând că, prin acţiunea de faţă vânzătorul Tănase Stoica revendica imobilul de la Anica D. Gugilă, numai pe temeiul sentinţei obţinută în contra lui Ion T. Pătru, iar nu pentru că Anica D. Gugilă substituită în obligaţiunile şi drepturile ce i s'au transmis prin revindicarea imobilului de către Ion Pătru, nu ar fi îndeplinit obligaţiunile acestuia, devine inutil a se cerceta dacă achitarea restului de preţ, datorită vânzătorului Tănase Stoica a fost bine făcută fie de Ion Pătru însuşi, fie de subachizitoarea Anica D. Gugilă prin diferitele oferte şi consemnări efectuate, dar refuzate de Tănase Stoica.

Aşa că sentinţa tribunalului menţinându-se pe neopozabilitatea sentinţei dintre Tănase Stoica şi Ion T. Pătru, în contra subachizitoarei Anica D. Gugilă nechemată în acel proces, recursul lui Tănase Stoica urmează a fi respins ca neîntemeiat.

Pentru aceste motive, Curtea respinge recursul etc.

NOTA. — Pe temeiul unei hotărâri definitive de reziliere a unei vânzări imobiliare pentru neplata preţului, obţinută de vânzător faţă de cumpărător, vânzătorul intenţează o acţiune în revendicare contra subachizitorului unei părţi din imobil, invocând nulitatea titlului acestuia pe baza principiului *resolutis jure dantis resolvitur jus accipientis*.

Înalta Curte confirmând soluţiunea dată de instanţele de fond, a respins recursul şi deci acţiunea vânzătorului pe temeiul efectului relativ al lucrului judecat întrucât rezulta din constatările de fapt ale acelor instanţe că în procesul de reziliere n'a figurat şi subachizitorul şi deci hotărârea dată nu era opozabilă acestuia, fiind *res inter alios judicata*.

Este incontestabil că fiind date împrejurările cauzei, decizia instanţei supreme face o justă aplicaţiune a principiilor de drept. În adevăr se constată în fapt că subachizitorul dobândise o porţiune din imobilul în litigiu cu mult înainte de intentarea acţiunii în reziliere de către vânzător. Aşa fiind, hotărârea dată în instanţa de reziliere faţă de autorul său, nu putea fi opozabilă subachizitorului, întrucât din momentul în care achiziţiunea a avut loc şi a devenit opozabilă terţilor prin efectul transcrierii actului de vânzare, subachizitorul a dobândit calitatea de terţiu *erga omnes* şi n'a putut să fie reprezentat de către autorul său în instanţa de reziliere. Aşa dar această instanţă n'a putut fi legată în mod valabil numai cu cumpărătorul originar întrucât hotărârea obţinută fără participarea subachizitorului nu era opozabilă acestuia.

Oare acţiunea în reziliere, pentru simplificarea procedurii, s'ar fi putut porni direct numai contra subachi-

sitorului sau vânzătorul este obligat să lege instanța de reziliere atât cu partea contractantă, adică cumpărătorul original cât și cu subachisitorul?

Pare a rezulta dintr'un considerent al deciziei, că Inalta Curte este favorabilă acțiunii directe omisso medio contra subachisitorului.

În adevăr instanța supremă, întemeindu-se pe caracterul de acțiune reală pe care legiuitorul nostru în art. 1368 cod civ. îl atribuie acțiunii resolutorii, enunță principiul că vânzătorul neachitat poate urmări față de oricare terțiu subachisitor rezoluțiunea vânzării pentru neplată, spre a se readuce imobilul în patrimoniul său.

A înțeles oare Inalta Curte să declare că numai din punctul de vedere al efectelor, hotărârea de reziliere care are un caracter declarativ, operează *in rem* și deci rezilierea pronunțată se resfrânge asupra terților care au dobândit drepturi asupra lucrului vândut, sau din contră a înțeles să tragă din caracterul de acțiune reală a acțiunii resolutorii, consecința că această acțiune ca și acțiunea în revendicare se poate intenta direct contra debitorului imobilului?

O interpretare strictă și literală a art. 1368 cod civ. ar îndreptăți soluțiunea unei acțiuni directe numai contra deținătorului imobilului, dar credem că o asemenea interpretare ar constitui o nesocotire a raporturilor juridice pe care le implică o acțiune resolutorie.

În adevăr acțiunea resolutorie, după cum rezultă din chiar denumirea ei, tinzând la sfărâmarea unei legături contractuale, a unei convențiuni, nu se poate concepe ca o asemenea acțiune să fie îndreptată decât în contra acelei persoane care a figurat ca parte în contractul a cărui desființare se cere. Numai după ce contractul s'a desființat prin hotărârea de reziliere deținerea imobilului vândut de către cumpărător sau un succesor al acestuia, devine fără titlu; dar în acest caz acțiunea vânzătorului pentru a reîntra în stăpânirea imobilului vândut nu este altceva decât sancțiunea dreptului de proprietate, adică o revendicare. Chiar dacă legiuitorul a dat acțiunii intențată terțiului detentor, denumirea improprie de acțiune resolutorie, nu-i mai puțin adevărat că față de terțiu, acțiunea nu poate fi decât o consecință și un efect al resilierii obținută în prealabil față de cumpărătorul original. Așa fiind trebuie ca instanța să fie legată cu ambii pentru ca obligațiunea de restituire a imobilului impusă terțiului detentor să apară ca o consecință a resilierii contractului de vânzare.

ALEX. CERBAN

Profesor de Drept civil la Universitatea din București

CURTEA DE APEL BUCUREȘTI, SECȚIA III

Audiența dela 30 Mai 1928

Președinția d-lui I. SOLOMON, Consilier

V. I. Funnel și alții cu Spirea Rădulescu și alții

Decizia civilă No. 217

Concesiuni petrolifere. Hotărâre de consolidare definitivă și executată. Mențiunea executării făcută în registrul de transcripțiuni în dreptul actului de concesiune. Acțiune pentru modificarea celor stabilite prin hotărârea de consolidare. Autoritatea lucrului judecat. Inadmisibilitatea acțiunii. Excepțiunea concesiunii proprietarului aparent. Art. 45, 46, 47, și 49 din legea consolidărilor petrolifere și art. 1201 c. civil.

O hotărâre de consolidare rămasă definitivă, executată și menționată în registrul de transcripțiuni în dreptul actului de concesiune, are autoritatea lucrului judecat neputând fi revizuită sau modificată în nici un chip și pe nici o cale, deci nici pe calea unei acțiuni principale, afară de excepțiunea prevăzută de lege a concesiunii date de un proprietar aparent.

Curtea,

Având în vedere că la această acțiune, părții: William I. Funnel, Tache Iliescu, Ioan Bediteanu, Gheorghe Bediteanu și Nicolae Frâncu, au introdus la 3 Ianuarie 1925 o cerere reconvențională, prin care, în rezumat au cerut: 1) Reclamanții să fie în mod solidar obligați în calitate de moștenitori ai decedatei lor mame, a-i despăgubi pentru cei nouă ani pierduți de ei cu procesul de consolidare la Curțile de apel din București și Craiova, proces terminat în mod definitiv; 2) să fie de asemenea obligați a le bonifica și diferența de întindere concedată, întrucât prin decizia Curții de Apel din Craiova, s'a redus suprafața totală a celor șapte terenuri, la circa 3 hectare și deci a li se da o prelungire a concesiunii pe alți șase ani, astfel că actul transcris special la No. 6143 din 906 să expire la 28 Noembrie 1950; mai cerând în același timp, în ce privește terenul de la punctul I din dispozitivul hotărârei de consolidare No. 85 din 916 și care a fost concedat la punctul 11 din actul transcris special la No. 6143 din 906, o despăgubire de întindere, întrucât prin decizia acestei Curți s. I No. 2 din 922, i-a fost redusă, astfel că nu au acolo decât o suprafață totală de 2166 m. p., iar pentru lipsa de 12.734 m. p., să li se prelungească drept despăgubire concesiunea lor existentă până la 28 Noembrie 1950. Tot prin cererea lor reconvențională, au cerut ca dintre părțile arătate de reclamanți a fi citate, să fie scoase din proces: 1) D-na Elisabeta Toma Scorțeanu, pe motiv că înainte de a muri soțul acesteia Toma Scorțeanu a vândut toate drepturile pe care le avea în actul transcris special la No. 6143 din 906 și 2) Marcel Manolovici fiind că acesta prin actul transcris special a cedat toate drepturile Soc. „Scarele“.

Că, la 2 zile după introducerea acestei cereri reconvenționale, și anume în ziua de 5 Ianuarie același an, au făcut un supliment la cererea lor reconvențională, prin care au mai cerut de la reclamanți despăgubiri și compensațiuni, pentru motivele invocate în acel supliment de cerere.

Că, procesul astfel angajat înaintea primei instanțe, reclamanții în acțiunea principală, au cerut și tribunalul, prin jurnalul No. 5 Noembrie 1925, a admis o descindere locală cu martori și experți, care s'a și efectuat.

Că, în urmă însă, la ziua termenului de judecată, reclamanții, — cum constată jurnalul No. 8163 din 16 Septembrie 1925 (pag. 363) —, au declarat că-și restrâng acțiunea numai la punctul 2 din acțiune formulat în mod subsidiar și au cerut admiterea ei astfel cum și-au restrâns-o și a se respinge cererea reconvențională; iar tribunalul prin sentința apelată și al cărui dispozitiv este reprodus mai sus, a admis în parte acțiunea și a respins cererea reconvențională.

Având în vedere că reclamanții Spirea și Cestică P. Rădulescu au făcut apel pe motiv de a li se majora redevența acordată de prima instanță; iar părții prin apelurile lor, tiad a se respinge acțiunea, declarând, în ce privește cererea reconvențională, că nu și-o mai susțin în apel rezervându-și dreptul la o acțiune directă în contra reclamanților pe cale principală, pentru toate daunele suferite, declarațiune de care Curtea a luat act.

Având în vedere că apelanții reclamanți prin acțiunea lor, astfel cum și-au restrâns-o înaintea primei instanțe și și-au dezvoltat-o, pretind și tribunalul a stabilit prin sentința apelată, că terenul consolidat cu hotărârea No. 85 din 916 a comisiunii de consolidare din județul Prahova n'a fost concesionat și

că deci, — tribunalul motivează — dreptul reclamanților de a revendica redevența rămâne în ființă, dar cum articolul 49 din legea pentru consolidarea terenurilor petrolifere obligă pe proprietarul adevărat să respecte consolidarea și acel teren discutat fiind exploatat astăzi de Societatea „Victoria” și Marcel Manolovici cari plătesc auterilor lor concedenți o redevență de 12 la sută, — numai această sumă o pot cere apelanții — reclamanții de la exploatatorii terenului, — așa că acțiunea li s'a admis în acest sens.

Având în vedere că apelanții — pârâți, — atât la prima instanță, cum și înaintea Curții, întemeindu-se pe actele de la dosar, cum și pe dispozițiunile art. 46 și 47 din Legea pentru consolidarea terenurilor petrolifere și art. 1201 din codul civil, au susținut că în speță există autoritate de lucru judecat, față cu deciziunea No. 85 din 916 a Comisiunii de consolidare din jud. Prahova și decizia acestei Curți s. I cu No. 1 din 921, — și au cerut reformarea sentinței apelate și în consecință respingerea acțiunii.

Că, prin urmare, toată discuțiunea se reduce la chestiunea de drept de a se ști dacă în situațiunea expusă mai sus, reclamanții pot să revizuiască pe calea unei acțiuni, în sensul cum au formulat-o cea ce s'a judecat printr-o hotărâre dată în materie de consolidare, rămasă definitivă și executată.

Având în vedere că apelanții — reclamanți — cari sunt proprietarii concedenți ai terenului în litigiu — au susținut că făcând dovadă cu martorii și expertiză, cum că terenul în litigiu nu a fost niciodată concesionat, — acțiunea lor este întemeiată conform ultimei dispozițiuni din art. 47 cum și a art. 49 din Legea Consolidărilor petrolifere, — și că deci, bine a fost admisă de tribunal, cerând să se confirme sentința apelată în privința această, dar să se majoreze quantumul redevenței.

Având în vedere că potrivit dispozițiunilor art. 46 din zisa lege, după ce hotărârea de consolidare a rămas definitivă, fie prin nefacerea contestațiunilor în termenul prevăzut de art. 45 fie prin respingerea definitivă a contestațiunilor, în cazul când ele au fost făcute, președintele tribunalului la stăruința părților interesate, va dispune a se face de grefă mențiune în registrul unde este transcris actul de concesiune despre hotărârea care a consolidat concesiunea, precum și despre executarea ei.

Având în vedere că în speță — după cum s'a arătat mai sus și este necontestat de nici una din părți — că prin hotărârea cu No. 85 din 916 și confirmată de deciziunea acestei Curți s. I cu No. 1 din 921, s'a consolidat terenul din plan concesionat cu actul No. 6143 din 906 și că acea hotărâre s'a și executat și în urmă s'a făcut în registrul mențiunile prevăzute de art. 46.

Considerând că art. 47 din aceeași lege, prevede în mod categoric cum că o hotărâre odată executată, consolidează față de oricine dreptul de concesiune din momentul ce s'a făcut mențiune în registrul de transcripțiuni de executarea ei, — și că ea nu atinge și nici nu prejudică în nimic dreptul de proprietate, chiar când proprietarul a făcut o contestație, fie că a susținut-o fie că nu.

Considerând că în conformitate cu dispozițiunile acestui text de lege, din moment ce, hotărârea cu No. 85 din 916 este rămasă definitivă și executată, nu poate fi reformată în nici un chip și pe nici o cale, chiar dacă ar fi exact în fapt ca terenul concesionat ar fi altul decât cel consolidat — după cum pretind apelanții — reclamanți —, fiindcă nu mai este vorba de o concesiune dată de un proprietar aparent, caz, la care se referă ultima parte a art. 47.

Considerând că art. 49 din aceeași lege pe baza căruia apelanții reclamați își întemeiază în drept acțiunea, prevede că dacă un terțiu va stabili judecătorește dreptul său de adevărat proprietar, față de un concedent, acel terțiu va trebui să respecte concesiunea consolidată, dar va putea să-și stabilească înaintea justiției quantumul real al redevenței ce i se cuvine pe viitor.

Considerând însă, că în cazul de față nu-și poate avea aplicarea dispozițiunile art. 49, fiindcă concesiunea nu este dată de un proprietar aparent, ci de adevărații proprietari ai terenului, cari sunt reclamanții din proces, așa încât o chestiune a discutării proprietății neputând să existe, evident nici acțiune pentru fixare de redevență, nu poate avea loc, după cum au intentat reclamanții și s'a admis de prima instanță, de oarece redevența este fixată prin contractul de concesiune care formează legea părților și pe care contract sunt obligați să-l respecte potrivit art. 969 și urm. din codul civil.

Considerând că asupra acestei chestiuni nu se admite discuțiune, de oarece hotărârea de consolidare prejudică chestiunea concesiunii, căci acesta este scopul ei de a consolida față de ori și cine.

Că, în această situațiune, acțiunea asupra căreia s'a dat sentința apelată, pe lângă că este inadmisibilă, neintrând în cadrul art. 49 din lege, — dar, Curtea, constată că există și autoritatea lucrului judecat, atât aceia generală din art. 1201 din codul civil, cât și aceia specială din legea pentru consolidarea terenurilor petrolifere, căci a se admite modul de a vedea al primei instanțe, ar însemna că pe calea unei asemenea acțiuni, să se revizuiască o hotărâre de consolidare, cea ce este formal oprit prin art. 40 din legea pentru consolidarea terenurilor petrolifere.

Că, astfel fiind, apelul pârâților, are a fi admis, a se reforma sentința apelată și în consecință a se respinge apelul și acțiunea reclamanților.

Având în vedere și cererea de cheltuieli de judecată făcută de apelanții pârâți și asupra căreia, Curtea apreciind fixează suma de 2000 lei.

Pentru aceste motive, Curtea, admite apelul etc.

(ss) I. Solomon, I. M. Botez, C. M. Ionescu.

Prim-Grefier, S. Ștefănescu

NOTA. — Principiile stabilite în cuprinsul deciziunii Curții de Apel S. III, publicate aci, reprezintă adevăratele *norme juridice* — din cari nu se poate eși.

Ori ce s'ar fi întâmplat, cu ocazia consolidărei, consolidându-se o concesiune care emană de la proprietarul aparent, contradictoriu sau nu cu adevăratul proprietar, — sau chiar consolidându-se un teren dela o persoană care n'ar fi avut dreptul să dea concesiunea, — lucru cert este, că concesiunea odată consolidată este opozabilă „erga omnes”. Admit o singură excepțiune: fraudă, — în acest caz, părerea noastră este că s'ar putea cere anularea, pe cale de acțiune principală, întrucât, *frauda spurcă totul*, după cum se exprimă în Parlament ilustrul Tache Ionescu, în discursul la modificarea legii consolidărilor petrolifere din 1913.

Păreri autorizate cred însă că nici pentru asemenea motiv nu se poate anula o hotărâre de consolidare, de oarece admitând principiul din lege că o hotărâre este opozabilă *erga omnes* înseamnă a pune complect la adăpost, pe exploatator, de orice posibilitate de a fi împiedicat în explorarea sau exploatarea sondei. Aceasta pentru interesul economic superior ca industria petrolului să se poată desvolta.

Deci, un proprietar, oricare ar fi dreptul ce pretinde, nu are acțiune decât pentru redevență, conf. ar. 49 din legea consolidărilor, — și numai în cazul când concesiunea a fost dată de proprietarul aparent.

Totuși, dacă din cauza teoriei aparenței, adevăratul proprietar a pierdut dreptul a da el concesiunea, pentru fapte cari nu i se pot imputa — acestuia îi rămâne deschisă în mod cert, pe lângă acțiunea de redevență reală și calea unei acțiuni de daune-interese, față de cei vinovați, conform principiilor puse în art. 998 și următorii din codul civil (ideea de culpă), de-

carece acela care cauzează altuia o pagubă, chiar printr-o hotărâre de consolidare definitivă, este ținut să o repare.

În proiectul din 1913 al legii consolidărilor petroliere se înscrisese formal, dreptul la daune înaintea instanțelor ordinare, pentru acei păgubiți prin efectul unei hotărâri definitive executate; deși pe cale de amendament dispozițiunea a fost ștearsă din proiect, totuși acest drept la daune rămâne integral, sprijinit pe textele imperative ale codului civil.

N. G. MARINESCU,
Avocat

Buc. 22 Sept. 1928.

CURTEA DE APEL GALAȚI, SECȚIA I

Audiența dela 25 Ianuarie 1928

Președinția d-lui I. LICIU, consilier

Membrii consiliului comunal Brăila cu Ministerul de interne
Jurnal No. 269

Contencios administrativ. Consiliu comunal. Dizolvarea lui. Nu constituie act de tutelă administrativă. Atacarea în contencios a actului dizolvării numai de o parte din membri consiliului. Admisibilitate. Art. 1 și 3 din legea contenciosului administrativ.

Actul de dizolvare a unui consiliu comunal, fiind subordonat unor anume forme și cercetări prealabile, nu mai este un simplu act de tutelă administrativă din partea Ministerului de Interne, cu consecința că el poate fi atacat în Justiție, articolul 3 din legea pentru contenciosul administrativ reconstituind un impediment legal pentru acțiunea în anulare introdusă.

Astăzi fiind termenul fixat pentru pronunțarea rezultatului asupra incidentelor de inadmisibilitatea acțiunii în contencios făcută de o parte din foștii membri ai consiliului comunal al Municipiului Brăila dizolvat prin I. D. R. No. 2937 din 11 Octombrie 1927, ridicate de Ministerul de Interne la ședința din 23 Ianuarie 1928, la strigarea făcută au răspuns: D-l Preda Duchide personal și ca procurator al tuturor celorlalți reclamânți, fiind substituit în același timp și de d-l D. Vârnav, care a răspuns la termenul precedent pentru o parte din reclamânți, cum și pentru reclamantul Traian Tino, care a lipsit la termenul anterior. Asemenea a răspuns și d-l avocat Eugen Stănescu, procuratorul intervenienților

Curtea

Având în vedere următoarele incidente ridicate de reprezentantul Ministerului de Interne: 1) Inadmisibilitatea acțiunii în contencios din partea reclamantilor, pe motiv că dizolvarea Consiliului Municipal constituie un act de tutelă administrativă, care potrivit art. 3 din legea pentru contenciosul administrativ scapă de sub controlul justiției 2) Lipsa de capacitate a reclamantilor, întrucât fiind vorba de dizolvarea unui consiliu municipal, acesta fiind un fapt indivizibil, o celulă administrativă, nu poate lucra decât prin totalitatea membrilor. Că, apoi o sentință ce s'ar obține numai în profitul reclamantilor nu le-ar putea folosi nici lor, nici interesului general, reintegrarea neputându-se face și în persoana celor ce nu au reacționat față de actul de dizolvare.

Asupra inadmisibilității acțiunii:

Având în vedere că potrivit art. 5 din legea pentru Contenciosul Administrativ, se exceptează de la controlul justiției, actele privitoare la exercițiul tutelei administrative și controlului ierarhic;

Având în vedere că actul tutelar este un act făcut de au-

toritatea superioară în exercitarea dreptului ei de supraveghere, ce-l are față de autoritățile în subordine;

Că în principiu dreptul de supraveghere tutelar se exercită limitativ numai asupra actelor anume determinate de lege și cuprinde în sfera lui de aplicațiune atât actele autorităților tutelate cât și persoanele socotite ca organe de conducere a acestor autorități în subordine;

Că, ceea ce caracterizează actul tutelar este în primul rând natura controlului menit a se exercita de autoritatea tutelară și care conduce la aprobarea sau anularea actelor supuse controlului, iar nu și la modificarea lor, ceea ce revine a se zice că actul tutelar constituie numai condițiunea de aprobare necesară pentru posibilitatea de executare a actelor autorităților tutelare, și în al doilea rând, felul de exercitare a acestui control, el făcându-se în deplină libertate de autoritatea tutelară și oare cum discreționar, cu o putere suverană de apreciere și fără sancțiuni legale cari să-i îngrădească însuși dreptul de a decide;

Că, pentru a se asigura posibilitatea exercitării acestui control în condițiunile arătate, legiuitorul a sustras de la controlul justiției, actele de tutelă administrativă; admițându-se contrariul s'ar fi ajuns la situațiunea că dreptul de supraveghere să nu mai poată fi exercitat în deplină libertate și cu suverană apreciere de autoritatea tutelară, deși legea nu i-a îngrădit acțiunea prin nici o dispozițiune restrictivă, contrariindu-se astfel chiar natura actului tutelar care în principiu conține în el tocmai ideea unui act susceptibil de vre-un control sau verificare;

Că, întâmplându-se ca unele autorități în subordine, din cauza importanței lor să fi câștigat pe temeiul unei descentralizări administrative, oare care drept de autonomie proprie, în respectul și în garantarea acestei autonomii, legea pe de o parte a restrâns sfera actelor de tutelă administrativă, iar pe de altă parte a înlocuit dreptul de suverană apreciere și de control discreționar din partea autorității tutelare — pentru unele acte — cu un drept de apreciere limitat și cu un control îngrădit în anume forme, prevăzând pentru garanția exercitării controlului în conformitate cu legea, sancțiuni legale care câte odată pot conduce chiar la nulitatea sau desființarea actului de tutelă administrativă;

Că, în acest caz, actul de control nu mai întrunește strict elementele actului de tutelă administrativă prevăzut de art. 3 din legea contenciosului, el devenind mai mult un act de autoritate pentru îndeplinirea căruia trebuiesc observate toate condițiunile de exercitare formulate de legea organică a autorității și cu sancțiunea că o dispozițiune a autorității superioare care ar depăși legea, este ilegală și deci supusă controlului justiției, ea putând fi atacată prin un recurs în contencios;

Că, în speță fiind vorba de o dizolvare a consiliului municipal, conform art. 274 din legea pentru unificarea administrativă, ce nu se poate face în mod arbitrar și peste formele și cazurile indicate de art. 273, 274 și 275 din lege;

Că, reclamantii plângându-se în contencios tocmai de arbitrarul autorității superioare și de neîndeplinirea cerințelor legii referitoare la felul în care dizolvarea trebuia să se facă, actul de dizolvare atacat, nu mai e un simplu act de tutelă administrativă, cu consecința că el poate fi atacat în justiție, articolul 3 neconstituind un impediment legal pentru acțiunea introdusă;

Că, deci acest incident e nefondat și urmează a fi respins;

Asupra incidentului bazat pe lipsa de capacitate și interes a reclamantilor:

Având în vedere că potrivit art. 1 din legea contenciosului administrativ, dreptul de recurs în contencios este deschis oricărei părți vătămate de un act de autoritate arbitrar, stabilindu-se astfel ca condițiunea esențială în legătură cu capacitatea legală de a acționa în justiție, arătarea unui

interes direct și personal în raport cu actul atacat, ceea ce constituie în același timp și măsura dreptului dedus în justiție de partea reclamantă;

Că, imposibilitatea de a se aduce la îndeplinire, deciziunea justiției — în totalitatea ei — nu se referă la însuși dreptul de a acționa în justiție, ci la efectul deciziei care poate forma obiectul unei discuțiuni utile numai cu ocaziunea executării acelei deciziuni judecătorești;

Că, în speță fiecare din reclamânți, luați individual având interesul sfârșimării actului de dizolvare pe baza căruia au fost scoși din atribuțiunile ce le aveau, au și dreptul de a se plânge justiției cerând ca cel puțin față de ei să se decidă, valoarea juridică a actului atacat, rămânând ca chestiunile de opozabilitate sau de desființare cu efect integral pentru toți, să formeze obiect de discuțiune mai târziu și anume în ipoteza eventuală când actul atacat ar fi sfârșit de justiție și s'ar cere apoi executarea acestei deciziuni judecătorești;

Că, deci și acest al doilea incident e nefondat și urmează a fi respins.

Pentru aceste motive, redactate de d-l Consilier D. Hozoc, Curtea respinge ambele incidente, etc.

(ss) I. T. Liciu, A. Bogdan, D. Hozoc,

Prim grefier (ss) A. Băltănescu.

CURTEA DE APEL GALAȚI SECȚIA I

Audiența dela 12 Martie 1928

Președinția d-lui AUREL BOGDAN, consilier

Membrii consiliului comunal Brăila cu Ministerul de interne
Decizia No. 40

Contencios administrativ. Consiliu comunal. Compromiterea intereselor comunale cu rea voință. Dizolvare. Ilegalitate. Art. 273 legea pentru unificarea administrativă.

Art. 273 din legea pentru unificarea administrativă prevede că un consiliu comunal poate fi dizolvat pentru compromitere cu rea credință a intereselor comunale.

Reaua voință, nu este tot una cu rea credință, aceasta din urmă implicând neapărat fraudă. Prin urmare când avizul consiliului superior administrativ este dat pentru „compromitere cu rea voință”, Ministerul nu poate solicita un decret de dizolvare.

S'au ascultat reclamânții: Preda Duchiade, D. Vârnav, C. Varlam și V. Grossu. D-l avocat Iascarov Moldovanu, din partea Ministerului pârât și d-nii avocați Stănescu și Portocală, din partea intervenienților.

Curtea în majoritate,

Asupra cererii în contencios făcută de: Maior I. Teianu, C. Varlam, Virgil Budescu, Preda Duchiade, Al. Georgescu-Vâlcea, N. Faranga, C. Cosac, N. Orășanu, Virgiliu Grossu, D. Vârnav, Traian Tino, Ion Eftimie, M. Filipescu, Tănase Ion, Sava Ionescu și Mihail Panteli, în calitate de membri ai Consiliului Comunal al Municipiului Brăila, consiliu dizolvat prin Înaltul Decret Regal No. 2937 din 11 Octombrie 1927, publicat în Monitorul Oficial din 13 Octombrie 1927, prin care chiamă în judecată pe Ministerul de Interne, pentru ca să se declare anulat sus zisul decret în temeiul art. 1 și 6 din legea contenciosului administrativ, cum și asupra intervenției făcute de Ion Paraschivescu, D. Cosac, G. Albuț, Dionisie Orășanu, Oprea Cotigă, Const. Costinescu, Anastasie Petrescu și Ionel Lazaroneanu, în calitate de membri ai actualului consiliu comunal, în scopul de a-și apăra drepturile

lor împotriva acestei acțiuni, intervențiune admisă în principiu, ambele conexate prin încheierea acestei Curți No. 149 din 23 Ianuarie 1928;

Având în vedere că din desbateri și actele aflate la dosar, rezultă că Consiliul Superior Administrativ prin avizul No. 2136 din 7 Octombrie 1927 conchide că membrii consiliului comunal au compromis cu rea voință interesele comunale, că pe baza acestui aviz Ministerul de Interne considerând că procedarea Consiliului Municipiului Brăila a provocat compromiterea cu rea voință a intereselor Municipiului, supune semnăturii Înaltei Regențe decretul de dizolvare.

Considerând că legea de unificare administrativă fiind o lege specială, dispozițiunile cuprinse într'nsa sunt de strictă interpretare; Că art. 273 din această lege prevede un consiliu comunal poate fi dizolvat pentru compromitere cu rea credință a intereselor comunale.

Având în vedere că în avizul dat, Consiliul Superior Administrativ confundă reaua credință cu reaua voință, susținând că: „în conformitate cu art. 273 un consiliu comunal poate fi dizolvat pentru compromitere cu rea credință a intereselor comunale și că în sensul acestui articol se înțelege nu numai cazurile sancționate penalicește, ci și actele de compromitere cu voință a acestor interese”.

Având în vedere că dacă voința este facultatea de a îndruma acțiunea omenească, conform pornirilor sufletești cernute prin judecată, într'un scop determinat; reaua voință nu este decât intențiunea contrară țelului ce ar trebui atins; pe când reaua credință este definită în cea mai largă accepție de jurisconsultul Paul: „fides bona contrarie est fraudi et dolo”, definițiune ce a rămas în conștiința obștească până în zilele noastre, așa că ori de câte ori se zice rea credință, se bănuiește dolul, se întrevade fraudă.

Că această conștiință obștească s'a tradus în decursul vremurilor în diferitele legislații, iar în generalitatea cazurilor reaua credință este echivalentul fraudei sau dolului și dacă în materie civilă în rare împrejurări reaua credință se poate confunda cu reaua voință, în materie de drept administrativ această confuzie este cu neputință.

Nu se poate concepe în dreptul administrativ și mai ales în gestiunea de fonduri reaua credință cu excluderea fraudei, după cum în nici o legislațiune reaua credință în mănuierea de fonduri nu se poate articula fără ca culpabilitatea să nu fie censurată de codul penal.

Că legiuitorul a fost arăt de pătruns de acest adevăr, încât când dizolvarea se pronunță pentru rea credință, lasă la facultatea Ministerului prin dispozițiunile art. 280 de a trimite pe culpabili înaintea instanțelor penale.

Că așa e, rezultă și din dispozițiunile art. 78 din lege, care evidențiază că atunci când legiuitorul pe lângă rea credință a voit să adauge și rea voință, a spus-o în mod ritos prevăzând că primarii și membrii delegației municipale pot fi îndepărtați pentru rea credință sau neglijență culpabilă

Considerând că dacă la interpretarea unui text de lege trebuie să se țină seamă de împrejurările sociale și politice a mediului în care s'a născut legea, învederează că legiuitorul le unificare administrativă veind să dea continuitate consiliilor comunale ce se schimbau cu guvernele, le-a fixat durata de opt ani și pentru ca această continuitate să fie ferită de arbitrar, a îngăduit puțința de dizolvare la anume cazuri bine determinate prin dispozițiunile art. 273; că a întinde puțința de dizolvare prin interpretări lăturălnice, peste prevederile legii, înseamnă nu numai a adăuga la lege, dar a nesocoti însuși scopul urmărit de legiuitor.

Că acestea fiind motivele ce îndrituiesc admiterea cererii în contencios făcută de reclamânți, Curtea nemtrând în examinarea fondului, găsește inutil de a mai discuta chestiunea de principiu ridicată de Ministerul de Interne, dacă con-

contenciosul este numai o instanță de anulare sau și o instanță de reformare.

Iar în ceea ce privește excepțiunea ridicată de intervenienți, ce socotește consiliul superior administrativ ca o instanță de judecată ale cărei încheieri constituiesc autoritatea de lucru judecat, ce scapă cenzurii contenciosului, nu poate fi ținută în seamă, de oarece consiliul nefiind decât o instanță de control în ierarhia administrativă, încheierile acestuia nu pot fi considerate sub nici un motiv ca hotărâri judecătorești învestite cu puterea lucrului judecat, pentru simplul motiv că actele jurisdicționale sunt numai acelea pe cari legea le declară astfel, oricum nici un text de lege n'a conferit nici expres nici implicit instanțelor administrative de control ierarhic putere jurisdicțională, este învederat că nici încheierile consiliului superior administrativ nu pot avea caracterul hotărârilor judecătorești.

Că dar acțiunea fiind, din acest punct de vedere, fondată, căută a se admite și anulându-se ca ilegal Inaltul Decret Regal No. 2937 din 1927, să se invite Ministerul de Interne să reîntegreze vechiul consiliu comunal dizolvat, respingându-se ca nefondată intervențiunea.

Pentru aceste motive redactate de d-l Consilier Aurel Bogdan, Curtea, admite acțiunea și anulează ca ilegal Inaltul Decret Regal No. 2937 din 1927, etc.

(ss) A. Bogdan, M. Mantu.

Grefier (ss) T. Dobrea.

O p i n i e

Asupra acțiunii intentate prin petițiunea înreg. la No. 5771 din 18 Octombrie 1927, de către Maior I. Teianu, C. Varlam, Virgil Budescu, Preda Duchiade, Al. Georgescu-Vâlcea, N. Faranga, C. Cosac, C. Nister, N. Orășanu, Virgil Grossu, D. Vârnăv, Traian Tino, Ion Eftimie, M. Filipescu, Tănase Ion, Sava Ionescu și Mihail Panteli, pentru a se anula ca ilegal Inaltul Decret Regal No. 2937 din 11 Octombrie 1927, prin care s'a dispus dizolvarea consiliului municipal din Brăila și în consecință să se decidă reîntegrarea întregului consiliu.

Având în vedere că acțiunea se sprijină pe următoarele două considerațiuni: 1) Acuzațiunile ce se aduc consiliului municipal din Brăila, așa cum se găesc relate în avizul consiliului superior administrativ și în decretul de dizolvare, nu întrunesc elementele cerute de art. 273 aliniatul c. din legea administrativă, ele nefăcând nici o dovadă despre reaua credință a consiliului, arătate ca compromițătoare pentru interesele administrațiunii comunale; că, ceva mai mult, aplicarea strictă a legii, așa cum s'a făcut de consiliul municipal al orașului Brăila, nu poate fi considerată nici odată ca un

compromițere. 2) În ipoteza când faptele constatate ar fi adevărate și compromițătoare pentru interesele administrațiunii, dizolvarea obținută pentru reaua voință a consiliului municipal este ilegală, fiind dată cu violarea art. 273 aliniatul c. din legea administrativă, care nu prevede cazul de dizolvare pentru reaua voință, ci numai pentru reaua credință din partea consiliului.

Având în vedere că dizolvarea s'a dat pe baza art. 273 aliniatul c. din legea administrativă, arătându-se că consiliul municipiului Brăila a compromis cu reaua voință interesele administrației și invocându-se, atât prin avizul consiliului superior administrativ, cât și prin raportul Ministrului de Interne către Inalta Regentă, următoarele fapte de acuzațiune: 1) Consiliul Municipiului Brăila, fără a ține seama de greutatea financiară a municipiului care nu putea achita integral nici o ordonanță de plată emise pentru cheltuelile curente, a aprobat deschidere de credite pentru cheltueli cari constituiesc o risipă a fondurilor municipiului. 2) Consiliul Municipiului Brăila, forțat de avizul Consiliului Superior Administrativ No. 153 din 1927 relativ la bugetul comunei pe exercițiul 1927, a

incuviințat reducerea alocațiilor bugetare pentru câteva posturi, dar în acelaș timp uzând anormal de un drept ce-l avea și cu scop de a scăpa de sub controlul ministrului, a izbutit pe bază de deschidere de credite suplimentare, ce potrivit art. 240 nu sunt supuse cercetărilor consiliului administrativ, să majoreze alocațiile reduse, provocând astfel înlăturarea bunelor măsuri luate pe temeiul avizului Consiliului Superior și implicit provocând compromiterea cu rea voință a intereselor municipiului, fapt prevăzut la art. 273 aliniatul c. pentru dizolvarea consiliului.

Asupra primului motiv din acțiune, relativ la inexistența în fapt a acuzațiunilor aduse și la greșita calificare ce li s'au dat prin avizul consiliului superior administrativ și prin raportul ministrului către Inalta Regentă

Având în vedere că recursul în contencios e deschis, conform art. 1 și 6 din legea pentru contenciosul administrativ, contra tuturer actelor administrative de autoritate, pătate de ilegalitate.

Că ilegalitatea poate rezulta fie din nerespectarea formalităților extrinseci cerute de lege ca o garanție pentru împlinirea actului, fie pentru violarea dispozițiunilor legale de fond, ce cârmuiesc și determină însuși dreptul autorității raportat la actul atacat.

Că mai rezultă ilegalitatea actului și din excesul de putere săvârșit de autoritate prin o apreciere arbitrară, care s'ar găsi în o vădită discordanță cu realitatea împrejurărilor și constatărilor invocate pentru a se motiva în fapt luarea măsurii de autoritate atacată în contencios.

Că instanța de contencios poate desigur cenzura legalitatea actului din toate aceste puncte de vedere, ea nefiind îngrădită prin nici o dispozițiune restrictivă de text, cu condițiunea însă ca urmând scopul final al restabilirii dreptului violat arbitrar, de autoritate, să nu constituie în acelaș timp o imixtiune nepermisă în mecanismul administrativ, care în sfera lui legală trebuie să-și aibă întreaga independență de acțiune.

Cu alte cuvinte, instanțele judecătorești nu-și pot substitui nici aprecieri de fapt ce le-ar întrece competența, sau cari ar contrazice constatățile organelor de control de ordin administrativ, menite a îngrădi ele înseși dreptul puterii executive, nici aprecieri de drept cari ar fi de natură să aducă vre-o atingere principiului de lucru judecat, care și în materie administrativă poate rezulta din puterea unui act de pură jurisdicție, sau din efectul unor hotărâri emaneate din partea comisiilor disciplinare.

Că în ce privește aprecierile de fapt, este netăgăduit că instanțele judecătorești nu pot interveni sub nici un motiv de control, ori de câte ori aceste aprecieri sunt de resortul unor organe anumite administrative ce exercită controlul față de arbitrarul autorității și cari prin felul de compunere și prin natura atribuțiunilor ce le au, constituiesc singurele instanțe competente în facerea acestor aprecieri, cum ar fi diferitele comisii sau consilii administrative chemate după lege a-și da avize obligatorii pentru chestiuni ce privesc capacitatea sau aptitudinile funcționarului, sau pentru chestiuni de pură specialitate.

Că din aceste cauze, asemenea avize nu pot forma ele înseși obiectul unui recurs în contencios, independent de actul de autoritate ce le-a sancționat, rămânând a fi deduse desigur ulterior în fața instanțelor de judecată, cari ar avea dreptul de a le judeca valabilitatea lor legală, nu însă din punctul de vedere al constatărilor de fapt și al aprecierilor formulate, ci numai din punctul de vedere formal, spre a se stabili dacă ele s'au dat în conformitate cu legea și cu împlinirea formalităților cerute în prealabil, căci numai aceste avize pot exprima adevărata garanție față de arbitrarul autorității.

Că în speță acțiunea în contencios nesprijinindu-se pe vîrf

de formă sau lipsă de formalități ce trebuiau în mod legal să preceadă actul atacat, ci numai pe constatări eronate de fapt și pe aprecieri greșite. ea urmează a fi respinsă atâta vreme cât constatările și aprecierile sunt făcute de consiliul superior administrativ prin avizul obligatoriu ce l-a dat și atâta vreme cât între avizul consiliului și faptele raportate de ministrul respectiv către Înalta Regentă, nu există nici un fel de discordanță sau nepotrivire.

Asupra celui de al doilea motiv, bazat pe violarea art. 293 aliniatul c. din legea administrativă, întrucât avizul era dat pentru o compromitere cu rea voință a intereselor administrației, caz neprevăzut de legiuitor care îngrădind limitativ dizolvarea, a admis-o numai pentru o compromitere cu rea credință.

Având în vedere că se susține de reclamanți că o compromitere cu rea credință nu este tot una cu o compromitere cu rea voință, cea dintâi presupunând o voință delictuală sancționată penalicește și că asimilarea ce se face de autoritate echivalează cu un adaos la lege, fapt nepermis de legiuitor care fixând limitativ cazurile de dizolvare a impus implicit o interpretare restrictivă.

Având în vedere că fiind vorba de violarea unei legi de fond care determină și cărmuiește dreptul autorității în luarea măsurii atacate, în speță art. 273 aliniatul c. din legea administrativă, instanța de contencios este competentă de a o examina și a decide dacă atât autoritatea prin raportul către Înalta Regentă, cât și avizul consiliului superior, au făcut o bună încadrare legală pe baza constatărilor și aprecierilor ce în mod suveran le-au stabilit.

Având în vedere că potrivit art. 273 aliniatul c. din legea administrativă consiliul municipal poate fi dizolvat când compromite cu rea credință interesele administrației ce i s'au încredințat.

Că după terminologia juridică generală, admisă atât în materii civile cât și în materii administrative, expresiunea de rea credință este sinonimă cu aceea de rea voință, de multe ori una servind de explicație pentru cealaltă, zicându-se cu drept cuvânt că cine lucrează cu rea credință a voit îndeplinirea actului ilegal sau prejudiciabil și invers că cine îndeplinește cu rea voință un asemenea act este evident de rea credință.

Că în ambele expresiuni, de rea credință și rea voință, e necesar a se arăta din partea agentului numai faptul cunoștinței actului ilegal pe care l-a săvârșit cu știrea prejudiciului sau ilegalității ce comite.

Că a se adăuga la înțelesul expresiunii de rea credință, existența unei intențiuni delictuale sancționată penalicește, specifică faptelor penale sau a unor manopere dolosive și motive nepermise drept cauză a îndeplinirii actului ilegal săvârșit, specifice dolului, este a se spori această noțiune juridică cu elemente noi și nelegale, îndepărtate chiar în materie civilă de doctrina modernă.

Că toată analiza împieșurărilor nu se mai face spre a se stabili lucruri subiective, greu de dovedit pentru sancțiunea ce legea o stabilește, cum ar fi mobilul nepermis ce a determinat fapta agentului sau intențiunea intelectuală în vătămarea produsă, totul reducându-se la stabilirea cunoștinței agentului sau prejudiciului produs, adică la stabilirea fraudei, element ce caracterizează deopotrivă ambele noțiuni juridice de rea voință și rea credință.

Că fraudă poate să consiste numai din o întrebuintare anormală a unui drept și după recente aprecieri doctrinare se poate manifesta prin fapte săvârșite cu mijloace legale, aparent permise, dar puse în realizarea unui scop ilicit, echivalând în asemenea situațiune cu un caz special de abuz de drept, care este mai puțin de ilicitatea însăși.

Că părerea consiliului superior administrativ fiind dată pe

baza constatărilor de fapt că consiliul municipal spre a înălțura avizul pentru reducerea alocațiilor bugetare la anumite posturi, a uzat de o cale lăaturalnică, servindu-se de dreptul ce-l avea în baza art. 240 din legea administrativă de a deschide credite suplimentare, provocând înlăturarea măsurilor date anterior de consiliul superior, conține în ea implicit constatarea fraudei întrebuintate. ea rezultând fie din un abuz de drept comis cu mijloace îngăduite în aparență, fie din un uzaj anormal al dreptului de a deschide credite suplimentare, destul numai ca acțiunea consiliului municipal să fi fost dirijată în scop ilicit și anume acela de a provoca înlăturarea avizelor date de consiliul superior cu ocazia verificării și aprobării bugetului.

Că deci reaua voință dedusă din examinarea și constatarea fraudei întrebuintate, este însăși reaua credință din terminologia legiuitorului administrativ, care presupunând acelaș element constitutiv, reprezintă și acelaș concept juridic.

Că în ce privește susținerea reclamanților că expresiunea de rea credință presupune o voință delictuală sancționată penalicește, specifică numai faptelor penale, ea trebuie îndepărtată pentru următoarele două considerațiuni:

1) Art. 273 în aliniatul c. ca și aliniatul b., când sancționează dizolvarea, nu are în vedere actele izolate sau individuale ale consilierilor comunali, ci actele consiliului considerat ca corp constituit, ceea ce în principiu exclude posibilitatea unei învinuiri de ordin penal, rămânând bine înțeles ca posterior dizolvării, numai acei consilieri să fie urmăriți penalmente cari s'ar găsi individual vinovați, după cum în mod expres se vorbește în art. 280 din legea administrativă;

2) Art. 78 din legea statuând asupra motivelor de îndepărtare a primarului și membrilor delegațiunii permanente, face hotărât această distincțiune între faptele de rea credință și faptele penale prin înserarea lor concomitentă în cadrul unor dispozițiuni limitative și reductive.

Că de altfel art. 78 din legea administrativă este decisiv, arătând clar nu numai intențiunea legiuitorului administrativ, dar chiar și sensul terminologiei întrebuintate.

Că în adevăr legiuitorul în caracterizarea motivelor ce pot determina îndepărtarea primarului și a membrilor delegațiunii permanente se exprimă în modul următor : „Consiliul nu poate să pronunțe îndepărtarea de cât pentru rea administrație prin acte vădite de nepricepere, rea credință, sau neglijență culpabilă, care compromite interesele comunei, acte în contra ordinii și siguranței statului și fapte penale”.

Că din această redactare rezultă pe de o parte că reaua credință este o calificare prin contrast cu neglijența culpabilă și prin aceasta o identifică cu reaua voință care de asemenea nu poate fi considerată numai ca un fapt de neglijență. iar pe de altă parte că orice interpretare contrarie ar stabili situațiuni negândite și neingăduite, întrucât enumerarea fiind și aici limitativă, a admite că reaua voință nu e sinonimă pentru legiuitorul administrativ cu reaua credință, ar însemna să fie considerată ca motiv de îndepărtare o faptă de neglijență și să nu fie considerată ca motiv de îndepărtare, o faptă cu mult mai gravă, de rea voință, ceea ce este absolut inadmisibil.

Că deci avizul de dizolvare motivat pe reaua voință — care e sinonimă în terminologia juridică cu rea credință — e dat în condițiunile legii și prin aceasta raportul către Înalta Regentă ce reproduce exact, acest aviz, este perfect legal, el neviolând dispozițiunile art. 273 aliniatul c. din legea administrativă.

Pentru toate aceste considerațiuni suntem de părere a se respinge acțiunea introdusă și implicit a se admite cererea de intervenție făcută de numitul consiliu municipal.

(ss) D. Hozoc.

CURTEA DE APEL DIN BUCUREȘTI S. IV-a

Audiența de la 30 Mai 1928.

Prezidenția d. lui C. PROTOPODESCU, Consilier
 Maior I. Sulescu cu Casa generală de pensuni
 Deciziunea civilă No. 247

Contencios administrativ. Casa generală de pensuni. Instituțiune de Stat. Pensionar invalid de război. Indemnitate de scumpete. Face parte din pensiune. Drepturile consiliului de administrație când pensionarul vrea să stea în străinătate. Aprecieri numai cu privire la plata în principiu a pensiei. Dispoziție de plată a indemnității de scumpete aferentă comunelor rurale. Refuzul plății indemnității aferente orașului București. Act de autoritate. Acțiune în contencios. Admisibilitate. Art. 1 din legea contenciosului administrativ, art. 73 din legea generală de pensuni și decretul din 6 Iulie 1919.

Casa generală de pensuni fiind o instituțiune de Stat, refuzul ei de a acorda unui pensionar indemnitatea de scumpete legală constituie un act administrativ de autoritate contra căruia pensionarul are deschisă calea acțiunii pe baza legii contenciosului administrativ.

Potrivit decretului din 6 Iulie 1919, prin care s'a creat indemnitatea de scumpete în favoarea pensionarilor, această indemnitate făcând parte din calculul pensiunii, trebuie să se servească pensionarilor atât timp cât se va servi și funcționarilor, iar art. 73 din legea generală de pensuni derogând dela acest principiu în sensul că pensionarul nu are drept la pensiune pe timpul absenței din țară, Consiliul de administrație al Casei pensiunilor are numai dreptul de a aprecia dacă pensionarul, fiind nevoit să lipsească din țară, este sau nu locul de a-i servi în principiu pensiunea, iar nu de a hotări și asupra calculului pensiunii care constituie un drept câștigat definitiv pentru pensionar.

În asemenea condițiuni, nu se poate decide a se servi unui pensionar autorizat să stea la Paris indemnitatea de scumpete aferentă comunelor rurale în loc de cea aferentă orașului București la care are drepturi câștigate.

S'au ascultat reclamantul prin d. avocat M. Ghelmegeanu și intimata Casa Generală de pensuni, prin d. avocat Păunescu.

Curtea,

Având în vedere acțiunea de contencios administrativ intentată de Maior I. Sulescu, prin petițiunea înreg. la No. 10080 din 927, în contra Casei Generale de Pensuni.

Având în vedere susținerile părților, concluziunile scrise și actele dela dosar.

Având în vedere că prin această acțiune Maiorul I. Sulescu cere anularea deciziunii din 4 Noembrie 1927, prin care Consiliul de Administrație al Casei Generale de Pensuni i-a respins cererea de a i se da pensiunea cu indemnitatea de scumpete aferentă orașului București, dela 1 Ianuarie 1927 și în consecință cere să fie obligată Casa Generală de Pensuni a-i plăti cu începere dela acea dată pensiunea cu indemnitatea de scumpete aferentă orașului București.

Având în vedere că în fapt se constată că, Maior I. Sulescu, regulându-și drepturile la pensie ca invalid de război și plecând la Paris pentru studii, s'a adresat Comisiunii de Pensii cerând ca în conformitate cu dispozițiunile art. 73 din legea generală de pensuni, din 1925, să i se servească pensia pe tot timpul cât a lipsit din țară; că Consiliul de Administrație al Casei Pen-

siilor găsind întemeiată cererea maiorului Sulescu admite să i se servească pensia pe tot timpul absenței din țară însă prin deciziunea atacată cu acțiunea de față îi acordă indemnitatea de scumpete aferentă Comunelor rurale, în loc de cea aferentă orașului București, cum i se servea până atunci, motivând că dreptul personal al maiorului Sulescu consistă numai din pensia de bază, iar nu și din indemnitate care este un accesoriu și care se acordă după localitate numai pensionarilor care locuiesc în țară, iar astăzi în instanță a mai obiectat, și că, deoarece nu s'a adus reclamantului nici o vătămare printr'un act administrativ de autoritate, acțiunea sa de contencios administrativ este inadmisibilă.

Având în vedere că întrucât până la data de 1 Ianuarie 1927 Casa Pensiilor servea maiorului Sulescu o pensiune cu indemnitatea de scumpete aferentă orașului București, iar dela această dată a refuzat să-i dea această indemnitate este necontestat că refuzul Casei Generale de pensii care este o instituție de Stat constituie un act administrativ de autoritate, iar prin acest refuz aducându-se reclamantului o vătămare în drepturile sale, urmează că, față cu dispozițiunile categorice ale art. 1 din legea pentru contenciosul administrativ, reclamantul are deschisă calea acțiunii pe baza acestei legi, a fel că este nefondată obiecțiunea Casei pensiilor cu privire la inadmisibilitatea acțiunii în principiu.

Considerând că potrivit art. 1 din decretul publicat în Monitorul Oficial cu No. 64 din 6 Iulie 1919, prin care s'a creat indemnitatea de scumpete în favoarea pensionarilor rezultă că ea face parte din calculul pensiunii și că va trebui să se servească pensionarilor atâta timp cât va fi servită și funcționarilor publici.

Considerând că prin art. 73 al legii Generale de Pensii din 1925, derogându-se dela acest principiu, în sensul că pensionarul nu are dreptul la pensiune pe timpul absenței din țară, rezultă totuși din același art. că Consiliul de Administrație al Casei Generale de pensuni este în drept să hotărască, după împrejurări, dacă se poate servi pensiunea pe timpul absenței pensionarilor din țară.

Considerând că întrucât din redactarea sus citatului articol, rezultă că se dă în cădere Consiliului de Administrație al Casei Pensiunilor numai dreptul de a aprecia dacă în raport cu natura motivelor pentru care pensionarul lipsește din țară, este sau nu locul de a servi în principiu pensiunea, urmează că el nu poate hotări și asupra calculului pensiunii care constituie un drept câștigat definitiv de pensionar și căruia art. 73 din legea Pensiilor dela 1925 nu îi aduce nici o modificare.

Că, întrucât în speță, consiliul de Administrație al Casei Pensiilor numai cu abuz de autoritate atribuindu-și drepturi pe care legea nu i le conferă a putut hotări să se servească Maiorului Sulescu indemnitatea de scumpete aferentă Comunelor Rurale în loc de aceea aferentă Orașului București la care numitul are drepturi câștigate, urmează a i se admite acțiunea așa cum e formulată.

Pentru aceste motive, admite acțiunea, etc.

C. Protopopescu, N. J. Constantinescu, Al. Costin.

CONTENCIOSUL ACTELOR ADMINISTRATIVE de AUTORITATE, (Doctrină, jurisprudență, drept comparat) de Profesor Mihail Iorgulescu, Dr. în drept și filozofie, avocat. (Editura „Curierul Judiciar”). — Lei 150.